VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

FIZIČNO VAROVANJE ČEZOCEANSKIH TOVORNIH LADIJ PRED SODOBNIM PIRATSTVOM

Kandidatka: Ana Gomzi

Vrsta študija: Študentka izrednega študija

Študijski program: Inženir varovanja

Mentor predavatelj: Boris Grilc, mag.

Mentor v podjetju: Vulnet Sadiku, mag.

Lektor: mag. Tadej Ian

Maribor, 2023

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Ana Gomzi sem avtorica diplomskega dela z naslovom Fizično varovanje čezoceanskih tovornih ladij pred sodobnim piratstvom, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom Borisa Grilca, mag.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, november 2023 Podpis študenta:

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju Borisu Grilcu, mag., za podporo, nasvete, pomoč ter usmerjanje pri nastanku diplomskega dela. Zahvala gre tudi mentorju v podjetju Vulnetu Sadiku, mag., in njegovi ekipi za podporo in pomoč pri delu na praksi. Zahvaljujem se tudi svoji družini za potrpežljivost in vztrajnost, ko sta pri meni skoraj ugasnili.

POVZETEK

Piratstvo je predstavljalo od zgodovine do današnjega časa velik problem na področju pomorskih logističnih poti. Piratska dejanja in vsa vzporedna dejanja namreč nimajo dobrega namena, ko ustavijo tovorno ladjo in se akterji uspejo vkrcati nanjo; tedaj nastanejo negativne posledice za vse sodelujoče predstavnike – zaposlene ljudi v logističnih smereh oziroma odgovorne ljudi za varno pot naročil in stranke, ki na koncu morda sploh ne prejmejo svojih naročil ali pa ta zelo zamujajo. Da se takšne in drugačne neprijetnosti ne bi dogajale in da bi vse potekalo po zastavljenih ciljih, tukaj nastopi v prvi vrsti zelo uspešna varnostna služba in nato ji sledijo drugi varnostni subjekti, s katerimi lahko sodeluje oziroma je sodelovanje z njimi nujno potrebno. Od varnostne službe, ki si je prislužila veliko čast varovanja na veliki stopnji tveganja in ogroženosti, se pričakuje, da izpelje varovanje na nivoju od natovarjanja in poti do razklada. Imeti mora odlično taktiko varovanja, vso potrebno opremo tako varnostnikov kot tudi video nadzor ter odlično pripravljene varnostnike, tako fizično kot psihično, saj gre predvsem za fizično varovanje. Inženir varovanja, ki je zaposlen v tej izbrani varnostni službi, mora zelo dobro poznati teren varovanja, da lahko pripravi načrt varovanja, ustrezno oceni stopnjo tveganja in ogroženosti s pomočjo posvetovanja s kapitanom ladje o vseh možnih poteh in tehničnih podatkov glede ladje. Izbere opremo tehničnega varovanja. Natančno in podrobno določi postavitev in izvedbo tehničnega varovanja ter fizičnega varovanja. Določi tudi posebno medsebojno komunikacijo in ukrepe napada ali nesreče. Varnostniki, ki so nameščeni na točno določene pozicije, morajo biti psihično in fizično pripravljeni na izredne dogodke ter se znati strokovno, hitro in s čim manjšimi posledicami odzvati. Morajo se zavedati svojih pravic in dolžnosti kot varnostni uslužbenci. Če varnostna služba želi preprečiti napade piratov na varovani tovorni ladji, mora poznati nekatere njihove taktike, opremo in sposobnosti čolnov, matične ladje, opremo, ki jo imajo pirati na sebi, da lahko primerno in taktično reagira sebi v prid. Kajti tako kot napreduje tehnologija in človeštvo v splošnem, vzporedno napreduje organiziran kriminal oziroma v tem primeru piratstvo. Moramo se zavedati, da je piratstvo naša realnost in velika nevarnost, ki preži tako na tovorne ladje kot tudi na križarke svetovnih morij in oceanov. Kot kaže, bo potrebno veliko truda in sredstev vložiti v zatiranje tovrstnega kriminala, ki se je iz mitologije in pravljic prelevil v kruto realnost po celem svetu.

Ključne besede: *sodobno piratstvo, visoka ogroženost, fizično varovanje, tehnično varovanje, načrt varovanja, varnostnik, varnostni subjekti.*

ABSTRACT

Physical protection of ocean-going cargo ships against modern piracy

Throughout the history of men, piracy has always been a great problem in the field of maritime logistics routes. Namely, piracy deeds with anything but a good intention, once they have stopped the cargo ship and managed to get on it, bring negative consequences for all participating representatives. Therefore, the people who are employed in logistics or the people responsible for the safe passage of orders and customers who may not receive their orders or may receive them very late. To prevent such and other inconveniences from happening and to ensure that everything goes according to the set goals, a very successful security service comes into play, followed by other security entities with which it can cooperate, which is necessary. The security service, which has earned the great honor of guarding at a high level of risk and threat, is expected to carry out security during loading, the route, and unloading. It must have excellent security tactics, all the necessary equipment of both security guards, as well as video surveillance, and perfectly prepared security guards, both physically and mentally, since this is mainly about physical security. A security engineer who is employed in this chosen security service must know the security terrain very well to be able to prepare a security plan, adequately assess the level of risk and threat by consulting the ship's captain on all possible routes and technical data regarding the ship. He selects technical protection equipment and determine the installation and implementation of physical security in detail. He also carefully selects equipment for such technical protection. He also specifies special intercommunication and attack or accident measures. The security guards, who are placed in specific positions, must be mentally and physically prepared. They must be aware of their rights and duties as security personnel. If the security service wants to prevent pirate attacks on a protected cargo ship, they must also know some of their tactics, the equipment, and capabilities of the boats, the mother ships, and the equipment carried by the pirates so that they can react appropriately and tactically in their favor. As technology and humanity in general advance, so does organized crime or, in this case, piracy. Namely, we must realize that piracy is our reality and a great danger that lurks both on cargo ships and cruise ships in the world's seas and oceans. As it seems now, it will be necessary to invest a lot of effort and resources in the suppression of this type of crime, which soon turned from mythology and fairy tales into a cruel reality all over the world.

Keywords: *modern piracy, high risk, physical security, technical security, security plan, security guard, security entities.*

KAZALO VSEBINE

1.UVOD 16

1.1 Opis področja in opredelitev problema 17

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve..... 17

1.3 Predpostavke in omejitve 18

2.VAROVANJE ČEZOCEANSKIH TOVORNIH LADIJ 19

2.1 Fizično varovanje *19*

2.2.1 Sposobnosti in načela varnostnika na veliki stopnji ogroženosti in oceni tveganja 19

2.2.1 Humanost in etičnost 20

2.2.2 Strokovnost 20

2.2.3 Odgovornost 20

2.2.4 Poštenost 20

2.2.5 Načelnost..... 20

2.2.6 Doslednost 21

2.2.7 Strpnost 21

2.2.8 Odločnost in vztrajnost 21

2.2.9 Pravičnost 21

2.2.10 Konkretnost 21

2.2.11 Osebna urejenost 21

2.3 Sposobnosti varnostnika za varovanje čezoceanske tovorne ladje..... 22

2.3.1 Obvladovanje poslovnega bontona 22

2.3.2 Prepoznavanje terorističnih dejanj 22

2.3.3 Poznavanje eksplozivnih snovi in eksplozivnih sredstev..... 22

2.3.4 Pravilno komuniciranje ter hitro in natančno obveščanje v primeru napada ali ogroženosti varovane osebe ali predmeta 22

2.4 Ukrepi varnostnega osebja 23
2.4.1 Opozorilo 23
2.4.2 Ustna odredba 23
2.4.3 Ugotavljanje istovetnosti 24
2.4.4 Površinski pregled 24
2.4.5 Preprečitev vstopa 24
2.4.6 Zadržanje osebe 24
2.4.7 Uporaba fizične sile 25
2.4.8 Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje 25
2.5 Druga sredstva, ki jih varnostnik lahko uporabi pri svojem delu 26
2.5.1 Plinski razpršilec 26
2.5.2 Službeni pes 26
2.5.3 Nošenje in uporaba strelnega orožja 27
2.6 Tipizacija postopkov varnostnika pri uporabi ukrepov in drugih sredstev... *28*
2.7 Tehnično varovanje 28
2.7.1 Video nadzorni sistem 29
2.7.2 Povezava (priklop) med tovorno ladjo, VNC oziroma GMDSS in osebjem 30

3DELOVANJE TERORISTIČNE ORGANIZACIJE SODOBNIH PIRATSKIH KRIMINALNIH ZDRUŽB 31

3.1 Terorizem 31
3.1.1 Teroristični napad 32
3.2 Nastanek in splošno o piratstvu 33
3.2.1 Naše zaznave piratstva splošno 33
3.2.2 Ponoven pojav piratstva v enaindvajsetem stoletju 33
3.2.3 Vzroki in dejavniki za piratstvo 33
3.2.4 Koalicija interesnih skupin 34

3.3 Piratske operacije *35*
3.3.1 Piratski čolni za napad *35*
3.3.2 Matična ladja *36*
3.3.3 Piratsko orožje *37*
3.3.4 Piratska taktika *37*
3.4 Vpliv piratstva na ladjarsko industrijo *38*

4.NAČRTOVANJE VAROVANJA 39
4.1 Tveganje *39*
4.1.1 Ocena tveganja *39*
4.1.2 Ocena stopnje tveganja *40*
4.1.2 Ocena stopnje tveganja za konkreten primer *40*
4.2 Ogroženost *41*
4.2.1 Ocena ogroženosti *41*
4.2.2 Ocena ogroženosti za konkreten primer *42*

5. UKREPANJE PO NAČRTU VAROVANJA IN OB IZREDNIH DOGODKIH 43
5.1 Preventivna delovanja *43*
5.2 Preventivni ukrepi *44*
5.2.1 Preventivni ukrepi na varovanem območju *44*
5.2.2 Preventivni ukrepi varnostnika *45*

6. POSTOPKI ZA PREPOZNAVANJE IN OBVLADOVANJE VARNOSTNIH TVEGANJ, NEVARNOSTI IN OGROŽANJA.. 46
6.1 Požar *46*
6.2 Izlitje vode *46*
6.3 Najava ali najdba eksplozivnega sredstva *47*

6.4 Najdba sumljivega predmeta *48*
6.5 Amok situacija *49*

7. TAKTIKA VAROVANJA 50

7.1 Uvodna dokumentacija – razlog uvedbe varovanja, število varnostnikov, narava dogodka *50*
7.2 Krajevni parametri *50*
7.2.1 Točka A in taktične postavitve varnostnikov pred začetkom poti *51*
7.2.2 Predvidena pot ladje od starta do cilja *51*
7.2.3 Varna mesta in točke s povišano stopnjo tveganja *52*
7.2.4 Točka B in taktične postavitve varnostnikov ob odhodu, mesta varnostnikov med vožnjo *53*
7.3 Materialno tehnični atributi ter orožje *55*
7.3.1 Sredstva za zveze *55*
7.3.2 Tehnična in prisilna sredstva *55*
7.3.3 Orožje *56*
7.4 Naloge varnostnikov v primeru napada *56*
7.4.1 Naloge varnostnikov v primeru napada med plovbo *56*
7.5 Posebna medsebojna komunikacija in ukrepi v primeru napada in v primeru nesreče *57*
7.5.1 Posebna komunikacija in ukrepi v primeru napada *57*
7.5.2 Posebna komunikacija in ukrepi v primeru nesreče *58*
7.6 Naloge varnostnikov v času nakladanja in razkladanja ter v času plovbe ... *58*

8. ZDRAVJE IN VARNOST PRI DELU 60

8.1 Tehnični podatki o ladji, njena zaščita in oprema *60*
8.1.1 Tehnični podatki o ladji *60*
8.1.2 Zaščita in oprema ladje *60*
8.2 Zaščitna oprema varnostnikov *60*

8.3 Požarni načrt *61*
8.4 Evakuacijski načrt *62*

9. SODELOVANJE Z DRUGIMI VARNOSTNIMI SUBJEKTI 63
9.1 Sodelovanje s policijo *63*
9.2 Sodelovanje z vojsko *64*

10. SKLEP 65

11.VIRI IN LITERATURA 69

KAZALO SLIK

SLIKA 1: OPREMA GMDSS 30
SLIKA 2: MOTOR ZA ČOLN, ENDURO YAMAHA 4.0 35
SLIKA 3: PIRATSKA MATIČNA LADJA 36
SLIKA 4: OBOROŽENI PIRATI 38
SLIKA 5: PRIKAZ NAČRTOVANJA VAROVANJA- OCENJEVANJE STOPNJE TVEGANJA IN OGROŽENOSTI NA TERENU 42
SLIKA 6: EKSPLOZIVNA SREDSTVA V ZABOJU 47
SLIKA 7: NAJBOLJ POGOST SUMLJIV PREDMET – TORBA 48
SLIKA 8: TAKTIČNA POSTAVITEV VARNOSTNIKOV NA TOČKI A PRED ZAČETKOM POTI 50
SLIKA 9: PRIKAZ PREDVIDENE POTI OD STARTA DO CILJA 51
SLIKA 10: PRIKAZ VARNIH MEST S POVIŠANO STOPNJO TVEGANJA 52
SLIKA 11: TAKTIČNA POSTAVITEV VARNOSTNIKOV NA TOČKI B 53
SLIKA 12: PREDVIDENA TRASA POTOVANJA V PRIMERU SLEDENJA 54
SLIKA 13: FONETIČNA ABECEDA 58
SLIKA 14: PRIMER POŽARNEGA NAČRTA NA VAROVANI TOVORNI LADJI 61
SLIKA 15: PRIKAZ PRIMERA EVAKUACIJSKEGA NAČRTA NA TOVORNI LADJI 62

SIMBOLI

ZZasV-1 – Zakon o zasebnem varovanju

VNC – Varnostno nadzorni center

GMDSS – Global Maritime Distress and Safety System

IMO – International Maritime Organisation

SOLAS – Safety Of Life At Sea

MRCC – Maritime Rescue and Coordination Center

CRS – Coast Radio Station

AIS- Automatic Indetification System

1.UVOD

Diplomsko delo predstavlja vse znanje in izkušnje, ki smo jih uspeli pridobiti in se iz njih česa naučiti, združeno v eno zaključno knjigo, ki je razdeljena po posameznih poglavjih in podpoglavjih. Kot bodoči inženir varovanja bom predstavila svojo izbrano temo, ki ima naslov Fizično varovanje čezoceanskih tovornih ladij pred sodobnim piratstvom. Glede izbire teme nisem imela večjih težav, saj sem že vnaprej vedela, da bom izbrala nekaj na temo fizičnega varovanja, ki mi je bližje tako po zanimanju kot tudi po znanju. Ko se je bližal čas za dogovor z izbranim mentorjem mag. Borisom Grilcem, sem namensko gledala film z naslovom Captain Phillips. Vsebina filma je pritegnila mojo pozornost tudi v smeri izbire teme za diplomsko delo. Ko sem sklenila, da bi ta tema dejansko lahko bila potencialna tema za pisanje diplomskega dela, sem še malo razmislila s čim bi še lahko začinila in dopolnila to temo. Po daljšem razmisleku se mi je le posvetilo, da bi lahko združila vsebino filma kot glavno temo oziroma rdečo nit diplomskega dela napadi piratstva na čezoceanske tovorne ladje, dodala sodelovanje varnostne službe in drugih varnostnih subjektov ter glavne teme predmetov študija, kot so taktika varovanja, načrtovanje varnosti, načrtovanje varovanja, varnost in zdravje pri delu. Tako bi izoblikovala obsežen načrt varovanja. V diplomskem delu bom raziskovala, kaj je in kaj pomeni piratstvo v zgodovini in v današnjem času. Kako delujejo roparski pohodi? Kakšne sposobnosti in lastnosti mora imeti posamezen varnostnik in varnostna služba kot celota, da lahko obvaruje tako veliko čezoceansko tovorno ladjo brez hujših posledic? Kakšna je stopnja ogroženosti in ocena tveganja procesa od natovarjanja do razkladanja? Kako reagirati v primeru prevzema ladje? Katera in kakšna tehnična oprema mora biti prisotna za pomoč pri izvedbi varovanja? Kakšna bo taktika varovanja ter posamezne naloge varnostnikov v celotnem času varovanja? Kakšna bo komunikacija med varnostniki, glavnim varnostnikom, kapitanom ladje ter varnostno nadzornim centrom (v nadaljevanju VNC)? Kakšno obvezno varovalno opremo ima čezoceanska tovorna ladja? kakšno obvezno varovalno opremo bodo imeli varnostniki pri sebi in na sebi v fizični in tehnični obliki? Na koncu diplomskega dela bom zaključila z ugotovitvami in pridobljenim znanjem iz svojega raziskovanja; potrdila ali ovrgla bom hipoteze, ki sem jih zastavila na začetku raziskave, podala svoje mnenje o piratstvu nasploh in kako bi lahko izboljšala varovanje čezoceanskih tovornih ladij. Poiskala bom rešitve, kako bi lahko zmanjšali piratske napade, ter diplomsko delo zaključila s pozitivnimi mislimi za uresničitev rešitev in ciljev za preprečitev in odlično varovanje in še večje sodelovanje z drugimi varnostnimi subjekti.

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Piratstvo ali roparstvo na morju se je pojavilo in začelo razvijati nekje v starem veku, razcvetelo v srednjem veku ter se dogaja še danes. Za pirate so se označevali tisti ljudje, ki so ropali na morju. Ti ljudje so nekoč navadno bili izobčenci, brezdomci, sirote ter splošno ljudje s slabimi nameni v življenju. V zgodovini so si pirati izbrali specifično ladjo (če je bila edina na obzorju ali v bližini, tudi v pristaniščih zavezana), jo zavzeli, oropali vse, kar je bilo na ladji vrednega, posadko zasužnjili ali pobili ter – če so za prevzem ladje morali napol uničiti ladjo – jo do konca uničili. Tako poteka tudi v današnjem času, seveda s sodobnejšim orožjem in taktiko ter predvsem je odvisno od tega, za katero kriminalno združbo delujejo. Kot vsaka uspešna kriminalna združba se je tudi piratstvo razvijalo in napredovalo, saj se je ves ta čas razvijala piratska tehnologija, taktika napadov, iznajdljivost in posledično uspešnost. Tako kot v preteklosti tudi v današnjem času piratstvo ne prinaša nič dobrega. Če se čezoceanska tovorna ladja znajde v takšni situaciji, torej v krempljih kriminalne združbe, to pomeni veliko izgubo za celotno posadko, vse delavce na področju logistike in posledično stranke oziroma naročnike, ki čakajoč svoja naročila pričakujejo določene pošiljke in jih v tragičnih oziroma najhujših primerih sploh ne dobijo. Prav zato sem se odločila raziskati to področje, saj bi se želela naučiti delovanja takšnih pomorskih roparskih pohodov in kako jih ustaviti s čim manjšimi posledicami za vso posadko ter druge pomagajoče varnostne subjekte, tovor ter ladjo. Rada bi spoznala tudi sistem in razmišljanje izvajalcev kaznivih dejanj ter s temi informacijami pomagala preprečevati njihova dejanja. Torej, da bi bila en korak pred njimi.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

S tem raziskovanjem bi želela doseči čim bolj varne poti čez oceane, v primerih napadov in zasežbe ladij pa, da bi bila čim bolje izvedena taktika varovanja in čim boljše sodelovanje z drugimi varnostnimi subjekti. Tudi v prihodnosti bi želela sodelovati pri načrtovanju in mogoče tudi v izvedbi varovanja takšne stopnje ogroženosti.

HIPOTEZE:

H1 – Sodobno piratstvo spada med velike težave na področju pomorskih logističnih poti.

H2 – Sodobno piratstvo se večinoma odloča samo za ropanje čezoceanskih tovornih ladij.

H3 – Varovanje čezoceanskih tovornih ladij je zelo zahtevno glede na oceno tveganja in stopnjo ogroženosti.

H4 – Piratstvo je prenehalo delovati in se pojavilo v 21. stoletju.

1.3 Predpostavke in omejitve

Pred začetkom pisanja diplomskega dela ni bilo videti pretiranih težav in omejitev, saj sem vso literaturo imela zbrano; točno sem vedela, na kakšen način se moram lotiti dela. Ampak vseeno sem med nastajanjem diplomskega dela naletela na številne težave in omejitve. Morala sem še poiskati kakšne informacije širšega pomena, torej poiskati še kakšno gradivo, naše in tuje. To sem rešila z obiskom knjižnice. Potem so nastale omejitve glede slikovnega materiala. Tukaj so se stvari najbolj zapletle, saj sem hotela priti v naše pristanišče Luka Koper in slikati eno izmed tovornih ladij z vseh strani, po možnosti še priti na ladjo, ampak to se ni zgodilo. Izvedela sem, da ni tako preprosto priti v luko, kot sem si predstavljala. Seveda vse to izhaja iz varnostnih razlogov, kar je razumljivo. Zato sem se odpravila na Primorsko in čim bližje Luki Koper slikala eno izmed tovornih ladij kot primer. Vse to je bilo nujno potrebno, saj sem potrebovala slike, na katerih bi jasno označila postavitve varnostnikov v začetni točki in ki bi bile slikane po mojih željah.

2.VAROVANJE ČEZOCEANSKIH TOVORNIH LADIJ

2.1 Fizično varovanje

V tej raziskavi se bom posvetila bolj fizičnemu varovanju kot prednostni veji varovanja pred tehničnim varovanjem, saj je potrebno pri takšnih visokih tveganjih in visoki stopnji ogroženosti imeti fizično prisotno strokovno in primerno usposobljeno varnostno osebje, ki lahko fizično prepreči morebitno škodo ali po potrebi pridrži storilce kaznivih dejanj.

Varovanje ljudi in premoženja ali zasebno varovanje spada pod vejo fizičnega varovanja. Je regulirana gospodarska dejavnost za varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem (Srečko Jarc, 2014).

2.2.1 Sposobnosti in načela varnostnika na veliki stopnji ogroženosti in oceni tveganja

Vsaka varnostna služba želi sprejeti med svoje zaposlene čim bolj kvalificiranega kandidata, torej ima čim boljše sposobnosti, se resno drži določenih načel, ima določen pristop in odnos do soljudi in tako dalje. V tem specifičnem primeru, ko gre za varovanje večje stopnje ogroženosti in ob veliki stopnji tveganja, bo moral obvezno vsak varnostnik posameznik imeti določene sposobnosti, dosegati določene cilje ter biti vešč in se držati vsakega načela varovanja posebej. Samo tak varnostnik lahko prisostvuje v ekipi varnostnikov visoke kakovosti. Zato si lahko varnostna služba, ki je bila izbrana na željo naročnika, dovoli izbirati med svojo varnostno ekipo varnostnike, ki imajo naštete in opisane sposobnosti, načela in izvajajo opisane ukrepe. (Grilc B. , 2020)

Kodeks poklicne etike zasebnega varovanja je izraz volje in spoznanja vseh zaposlenih na področju zasebnega varovanja glede nujnosti, pravičnega, vljudnega ter zakonitega pri izvajanju nalog zasebnega varovanja. Posebej izpostavlja sposobnosti in temeljna načela, ki krasijo varnostnika in mu dajejo še večjo vrednost ob upoštevanju. (Slak, 2012)

Morebitne kršitve ugotavlja častno razsodišče Zbornice za razvoj slovenskega varovanja. To pomeni veliko težo upravnega odbora, nadzornega odbora, člana Zbornice za razvoj slovenskega varovanja ter moralno oškodovane stranke, ki lahko pred častnim sodiščem začnejo postopek. (Slak, 2012) Tudi kadar gre za varovanje ljudi in premoženja na visoki stopnji ogroženosti, mora varnostnik, čeprav se na prvi pogled sliši neverjetno, ravnati po teh spodaj naštetih in opisanih načelih in imeti takšne sposobnosti:

2.2.1 Humanost in etičnost

Načelo humanosti in etičnosti je eden najpomembnejših načel, saj od varnostnika zahteva, da mora posebej obzirno ravnati v odnosu do starejših oseb, otrok, mladoletnih oseb, invalidov, vidno nosečih žensk. Varnostnik tudi ne sme uporabiti ukrepa uporabe fizične sile in uporabe sredstev za vezanje in vklepanje proti otrokom, vidno šibkejšim osebam, vidno nosečim ženskam, starim, bolnim in onemoglim osebam. Seveda razen če varnostnik ne more drugače obvladati njihovega upiranja, napada ali če ti neposredno ogrožajo njegovo življenje, življenje drugih ljudi ali premoženja. Sme ukrepati samo na način določen z Zakonom o zasebnem varovanju (Ur. List št. 17/11, v nadaljevanju ZZasV-1); prvi odstavek 44. člena določa, da z najmanjšimi škodljivimi posledicami za zgoraj omenjene osebe doseže izvršitev naloge. Pri izvedbi ukrepov nobena oseba ne sme biti podvržena mučenju, nečloveškemu ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Tukaj vidimo, da mora kljub delu na visoki stopnji tveganja varnostnik slediti oziroma ravnati po tem načelu. (Žaberl, 2008)

2.2.2 Strokovnost

Varnostnik mora kljub veliki stopnji ogroženosti ravnati strokovno in v skladu s predpisi ter pravili stroke. Torej uporabi vse znanje in veščine, naučene pri usposabljanju na različnih stopnjah strokovnosti, ki se obnavljajo in varnostnika poučijo o novostih na tem področju. (Žaberl, 2008)

2.2.3 Odgovornost

Tudi odgovornost lahko štejemo kot sposobnost in načelo hkrati. V besedo odgovornost spada varnostnikovo zavedanje, kakšne posledice lahko pusti »neodgovorno« ravnanje, saj je varnostnik odgovoren za svoje delo disciplinsko, kazensko, odškodninsko in upravno. Seveda se lahko z odgovornim ravnanjem in ukrepanjem v veliki meri izognemo in bo ne nazadnje tudi varnostna služba kot celota, ki ravna v skladu s predpisi, deležna vse podpore s strani družbe kot strokovnega interesnega združenja. (Žaberl, 2008)

2.2.4 Poštenost

Poštenost ima visoko mesto med vrednotami. Človek, ki je pošten, uživa zaupanje soljudi in to je zelo pomembno za varnostno osebje. (Žaberl, 2008)

2.2.5 Načelnost

Načelnost pomeni, da se varnostnik vselej drži načel ne glede na to, ali gre za ukrepanje ali katerokoli drugo opravilo varnostnega osebja. Ta načela upoštevamo vselej, tudi v zasebnem življenju. (Žaberl, 2008)

2.2.6 Doslednost

Tukaj gre predvsem za to, da varnostnik svoje delo oziroma nalogo zmeraj opravi v polnem pomenu besede. Torej jo opravi ne glede na to, s kom ima postopek, in je zvest svojemu prepričanju ter ne dela danes tako, jutri pa drugače. (Žaberl, 2008)

2.2.7 Strpnost

Biti strpen predvsem pomeni sprejeti drugačno stališče, imeti pravilen odnos do drugačnih. Pomeni biti toleranten. Ta sposobnost ima tudi velik pomen za delo varnostnega osebja, predvsem pa varnostnika pri izvajanju ukrepov. Kdaj in koliko tolerance si bo varnostnik lahko privoščil, je pogosto odvisno od njegovih izkušenj in konkretne situacije. (Žaberl, 2008)

2.2.8 Odločnost in vztrajnost

Odločnost je je pogosto povezana z vztrajnostjo. Varnostnik mora biti sposoben pokazati osebi, da misli resno. Mora biti odločen, da opravi postopek, in dovolj vztrajen, če mu takoj ne uspe. (Žaberl, 2008)

2.2.9 Pravičnost

Od varnostnika se pričakuje, da bo v postopkih pravičen. Da bo znal presoditi okoliščine in ukrepal šele takrat, ko bo ugotovil, da je dejansko prišlo do kršitve. (Žaberl, 2008)

2.2.10 Konkretnost

Pomeni, da varnostnik opravi svoje delo oziroma izvede postopek z nič ali čim manj zapleti. Daje jasna navodila, da jih ljudje v postopku razumejo. (Žaberl, 2008)

2.2.11 Osebna urejenost

Osebna urejenost pokaže tudi profesionalnost in navzven pove, da je varnostnik, kot se reče, »na mestu«. Tudi drugi ljudje bodo občutno bolj spoštljivi. (Žaberl, 2008)

Vsa našteta načela veljajo tudi za varovanje na visoki stopnji ogroženosti. Pomembno je tako za varnostnika posameznika kot tudi za celotno varnostno službo, da se prikaže kot zares primeren oziroma primerna za opravljanje zahtevnega varovanja

2.3 Sposobnosti varnostnika za varovanje čezoceanske tovorne ladje

2.3.1 Obvladovanje poslovnega bontona

Obvladovanje poslovnega bontona je obvezna sposobnost vsakega zaposlenega človeka v uspešnem podjetju. Tako tudi pri izbiri boljših varnostnikov za varovanje območja ogroženosti na visoki stopnji ne smemo pozabiti na profesionalnost tudi s strani poslovnega bontona.

2.3.2 Prepoznavanje terorističnih dejanj

Varnostnik mora biti sposoben prepoznati, ali gre za teroristično dejanje ali le običajen napad ali kakšne druge varnostne grožnje. Terorizem se namreč v sodobnih razmerah povezuje z drugimi varnostnimi grožnjami predvsem z organiziranim kriminalom, nezakonitimi migracijami, trgovino z ljudmi, preprodajo orožja ter prepovedanih drog. Cilji terorističnih groženj in napadov so zlasti kritična infrastruktura, civilno prebivalstvo, državni predstavniki in ustanove, diplomatsko-konzularna predstavništva ter pripadniki mednarodnih sil na mednarodnih operacijah in misijah. (Grilc B. m., 2018)

2.3.3 Poznavanje eksplozivnih snovi in eksplozivnih sredstev

Varnostnik mora biti sposoben prepoznati eksplozivna sredstva in eksplozivne snovi, da lahko morebiti prepreči eksplozijo. Poznamo mehanično, kemično in jedrsko eksplozijo. Najpogostejše so kemične eksplozije. Eksplozivne snovi so kemične substance ali zmesi kemičnih substanc, ki so sposobne v zelo kratkem času oksidirati, razviti veliko količino plinastih produktov in spustiti veliko toplotne energije. (Novak, 2011)

2.3.4 Pravilno komuniciranje ter hitro in natančno obveščanje v primeru napada ali ogroženosti varovane osebe ali predmeta

Varnostnik, ki je izbran za varovanje čezoceanske ladje pri visoki stopnji tveganja, mora biti sposoben hitre komunikacije in natančnega obveščanja v primeru napada varovane osebe ali v tem primeru varovanega tovora na ladji. Komunikacija je ključna za uspešnost varovanja, saj se s pomočjo hitrega obveščanja lahko obvaruje in prepreči napad na osebje na ladji ali ogroženost tovora. Vir: Lasten

2.4 Ukrepi varnostnega osebja

Pri opravljanju nalog zasebnega varovanja sme varnostnik, če so ogroženi življenje, osebna varnost, premoženje in če je kršen red ali javni red na varovanem območju, uporabiti naslednje ukrepe:

- opozorilo;
- ustno odredbo;
- ugotavljanje istovetnosti;
- površinski pregled;
- preprečitev vstopa na varovano območje;
- zadržanje osebe;
- uporabo fizične sile;
- uporabo sredstev za vklepanje in vezanje.

Varnostnik lahko ukrepe uporablja samo na varovanem območju, razen v primerih, določenih z ZZasV-1 (podrobno opisano v poglavju zadržanje osebe). Pri delu lahko nosi in uporablja le zakonita sredstva (plinski razpršilec, sredstva za vklepanje in vezanje, kot so lisice, plastična zatega, vrvica ali pas, službenega psa, strelno orožje) imetnika licence. Imetnik licence ali naročnik ne smeta varnostniku odrediti izvajanje ukrepov ali nalog v nasprotju z določili ZZasV -1. Uporaba ukrepov mora biti strokovna in sorazmerna zakonitemu cilju njihove uporabe. Ob upoštevanju, vsebovanju in izvedbi vseh načel in sposobnosti mora varnostnik pravilno in s čim manj napakami, če so ogroženi življenje, osebna varnost premoženje ter če je kršen red ali javni red na varovanem območju, izvesti naslednje ukrepe:

2.4.1 Opozorilo

Varnostnik sme opozoriti osebo ustno, pisno ali z uporabo tehničnih sredstev na ravnanje in okoliščine, ki pomenijo ali bi pomenile kršitev reda ali javnega reda na varovanem območju. Opozorilo mora biti jasno, kratko in nedvoumno. Pri ustni komunikaciji varnostnik gleda osebo v oči, da se tudi sam prepriča, da ga oseba, s katero komunicira, razume. (Savski, 2011)

2.4.2 Ustna odredba

Ustna odredba je pogosto nadaljevanje ukrepa opozorila. To se zgodi takrat, kadar oseba ne upošteva ukrepa opozorila. Varnostnik sme osebi, ki s svojim ravnanjem krši red ali javni red na varovanem območju, ogroža premoženje, osebno varnost ljudi, izreči ustno navodilo, naj ta oseba takoj preneha s svojim ravnanjem in naj varovano območje zapusti. Ustna odredba mora biti jasna in nedvoumno izražena. (Savski, 2011)

2.4.3 Ugotavljanje istovetnosti

Varnostnik sme ugotavljati istovetnost oseb kjerkoli na varovanem območju in ne več samo na vhodu in izhodu varovanega območja po najnovejših direktivah zakonodajalca. Istovetnost se ugotavlja na podlagi osebne izkaznice ali druge veljavne osebne listine (potni list, vozniško dovoljenje), ki je opremljeno s fotografijo. Pomembno je tudi, da varnostnik pove osebi razlog, zakaj ugotavlja njeno istovetnost. (Savski, 2011)

2.4.4 Površinski pregled

Varnostnik tako kot pri ugotavljanju istovetnosti zelo hudo poseže v človekovo pravico do zasebnosti. Zato mora varnostnik imeti razlog ali zaznati okoliščino, ki kaže na to, da je ogrožena varnost ljudi ali premoženja na varovanem območju. Kadar pa tako določa red na varovanem območju, lahko opravi ukrep brez zaznavanja okoliščin. Seveda mora varnostnik dobiti soglasje od osebe pred izvedbo ukrepa. V nasprotnem primeru, če oseba odkloni površinski pregled, sme varnostnik preprečiti vstop na varovano območje. Zakonodajalec je pri tem ukrepu določil za izjemo, da je za površinski pregled potrebno soglasje osebe. Varnostnik lahko na podlagi drugega odstavka 49. člena ZZasV-1 opravi površinski pregled tudi brez soglasja osebe, če obstaja nevarnost za napad ali poškodovanje, kadar so podani razlogi za pridržanje. (Savski, 2011)

2.4.5 Preprečitev vstopa

Varnostnik sme osebi preprečiti vstop na varovano območje, če ne soglaša s površinskim pregledom, če med površinskim pregledom najde nedovoljene predmete, če oseba nasprotuje ugotavljanju istovetnosti, če oseba ne spoštuje reda na varovanem območju ali javnega reda ali če je to potrebno zaradi preprečitve neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja na varovanem območju. Za preprečitev vstopa sme varnostnik uporabiti tudi fizično silo ali mehansko zaporo. (Savski, 2011)

2.4.6 Zadržanje osebe

Varnostnik sme zadržati osebo največ dve uri do prihoda policije, če je bila zalotena pri storitvi kaznivega dejanja, če je bila zalotena pri kršitvi reda ali javnega reda in ne ravna v skladu z ukrepi varnostnika ali celo s silo ali grožnjami, da bo neposredno uporabila silo ali orožje ali preprečuje varnostniku, da izvede ukrepe, če oseba odkloni preverjanje istovetnosti ali površinski pregled vrhnjih oblačil, prtljage. (Savski, 2011)

2.4.7 Uporaba fizične sile

Varnostnik sme uporabiti fizično silo, če ne more drugače preprečiti osebi neupravičenega vstopa na varovano območje, odstraniti na drugačen način osebe iz varovanega območja, če se tam neupravičeno zadržuje, če ne more varnostnik na drugačen način preprečiti neposrednega ogrožanja ljudi in premoženja ali odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe ali varovano osebo, če ne more osebe zadržati do prihoda policije. Za visoko stopnjo ogroženosti mora varnostnik skrbno oceniti okoliščine in razloge za uporabo fizične sile ter opozoriti osebo, da se z upoštevanjem njegovih zahtev izogne posledicam. Varnostnik je dolžan s čim manjšimi možnimi posledicami doseči zakonit namen. To pomeni, da lahko v primeru neupoštevanja zahtev varnostnika varnostnik uporabi fizično silo za potiskanje, odrivanje, prenašanje ali razdvajanje oseb s strokovnimi pritiski, prijemi, udarci in meti. Fizično silo kot ukrep lahko varnostnik uporabi kot cilj preprečitve pasivnega in aktivnega upiranja ter odvrnitve napada.

Pasivno upiranje je ravnanje osebe ki ne upošteva varnostnikovih zahtev in ukrepov ustne odredbe in s svojim ravnanjem ovira izvedbo varovanja, da se prime ali pripne za predmet, leže na tla ali sede in ne izstopi iz varovanega območja. Za preprečitev pasivnega upiranja običajno zadošča, če uporabimo strokovne prijeme, kot je dvigovanje ali prenos osebe. Na podlagi opisa vidimo, da gre za upor manjše stopnje ogroženosti. (Žaberl, 2008)

Aktivno upiranje je upiranje z orožjem, nevarnimi, ostrimi predmeti, orodjem, lahko tudi z živaljo ali fizično silo, pri čemer ima oseba namen poškodovati varnostno osebje ali onemogočiti varovanje in njihove nadaljnje ukrepanje. Najpogostejše oblike aktivnega upiranja so najprej porivanje, potiskanje udarjanje, brcanje ter nato posledično uporaba orožja, orodja, živali. (Žaberl, 2008)

Iz tukajšnjega opisa aktivnega upiranja vidimo, da gre za upor večje stopnje ogroženosti. To je za napad na tovorno ladjo bolj verjetno in pričakovano obnašanje napadalcev, ki jo želijo prevzeti in oropati.

2.4.8 Uporaba sredstev za vklepanje in vezanje

Varnostnik sme uporabiti sredstva za vklepanje in vezanje samo takrat, kadar s fizično silo ne more preprečiti neposrednega napada oziroma ogrožanja ljudi in premoženja, če ne more odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe in varovano osebo ali drugače ne more zadržati osebe do prihoda policije. Kot sredstva za vklepanje in vezanje štejemo lisice, plastično zatego in priročna sredstva, kot so vrvica, lepilni trak, usnjen ali plastičen pas, vezalke in druga primerna sredstva (Žaberl, 2008).

2.5 Druga sredstva, ki jih varnostnik lahko uporabi pri svojem delu

Pri uporabi drugih sredstev ne gre za uporabo ukrepov varnostnika. Opredeljena so posebej, da ne bi prišlo do napačnega razumevanja in mešanja teh sredstev z ukrepi varnostnika kakor tudi ne s pooblastili policije. Ko govorimo o uporabi drugih sredstev, so to po ZZasV-1:

- plinski razpršilec,
- službeni pes,
- strelno orožje.

2.5.1 Plinski razpršilec

Plinski razpršilnik varnostnik lahko uporabi le, če ne more drugače odvrniti istočasnega protipravnega napada na sebe. V nasprotju s policisti in občinskimi redarji je namenjen samo varnosti varnostnika in ne varovanju drugih oseb (ZZasV-1). V Uradnem listu RS, št. 8/2012 je bil objavljen Program strokovnega izpopolnjevanja za uporabo plinskega razpršilca, ki je namenjen varnostnemu osebju, ki neposredno opravlja naloge zasebnega varovanja in pri svojem delu nosi in uporablja plinski razpršilec. Za uporabo plinskega razpršilca se šteje uporaba utekočinjenega plina ali drugega razpršilca. Varnostnik plinski razpršilec uporabi tako, da s pritiskom na sprožilec plinsko sredstvo ali pršilo sprosti neposredno proti osebi. Pri uporabi razpršilca mora upoštevati navodila proizvajalca. Plinski razpršilec mora biti polnjen z dražilno substanco in imeti pokrito sprožilo. Doza mora biti polnjena pod pritiskom s potisnim plinom, ki je neškodljiv za okolje. Dražilo in potisni plin ne smeta biti škodljiva za zdravje. Pri tem je zanimivo, da varnostnik to sredstvo lahko uporabi le v primeru, ko je ogroženo njegovo življenje ne pa tudi življenje drugih oseb. (Žaberl, 2008)

2.5.2 Službeni pes

Za uporabo službenega psa se šteje varovanje z usposobljenim službenim psom, ki z vohom ali vidom zazna prisotnost oseb ali snovi na varovanem območju. Pes mora imeti nagobčnik in mora biti na vrvici pod neposrednim nadzorom varnostnika. Varnostnik službenega psa ne sme uporabiti na način, da bi s telesom ali z ugrizom neposredno deloval na osebo. Varnostnik mora obvestiti policijo, če uporabi službenega psa v nasprotju z določbami ZZasV-1. (Žaberl, 2008)

2.5.3 Nošenje in uporaba strelnega orožja

Strelno orožje sme uporabiti, če drugače ne more:

- zavarovati življenja ljudi ali
- preprečiti neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali življenje osebe, ki jo varuje (ZZasV-1).

Uporaba strelnega orožja kot drugega sredstva, ki ga opredeljuje ZZasV-1, je najhujši poseg na področje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, saj lahko pri uporabi strelnega orožja nastane tudi najhujša posledica – smrt. Zato se moramo zavedati, kako pomembno je poznavanje predpisov na tem področju in predvsem poznavanje pogojev za uporabo strelnega orožja. Nošenje in uporaba strelnega orožja – varnostnik sme nositi strelno orožje v skladu z zakonom, ki ureja posest in nošenje orožja. Varnostnik čuvaj pri opravljanju nalog strelnega orožja ne sme nositi. Varnostnik mora biti v skladu s Pravilnikom o načinu in varovanju gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk oborožen; prav tako je lahko varnostnik oborožen pri izvajanju nalog opravljanja intervencij in pri varovanju oseb. Torej je tudi v primeru varovanja tovornih čezoceanskih ladij za uspešno interveniranje varnostnik lahko oborožen v skladu s predpisi države, pod katero zastavo pluje ladja. Varnostnik sme nositi strelno orožje le med neposrednim opravljanjem nalog zasebnega varovanja. Strelno orožje mora nositi tako, da ne ogroža svoje varnosti ali varnosti koga drugega. Orožje mora imeti v toku, brez naboja v cevi in zavarovano tako, da ne more priti do nenadzorovane sprožitve. Varnostnik lahko nosi orožje le v času opravljanja službe in le orožje, ki ga je dobil oz. zadolžil v službi. Pri tem mora z orožjem ravnati skrbno, pravilno in strokovno. Pri sebi mora imeti vedno pooblastilo za nošenje orožja. V primeru nadzora (MNZ, policija) mora pokazati pooblastilo na zahtevo inšpektorja IRSNZ ali policista. Pri opravljanju nalog zasebnega varovanja sme varnostnik uporabiti strelno orožje samo tedaj, kadar gre za primere silobrana oziroma skrajne sile; kot prisilno sredstvo ga ne sme uporabiti Preden varnostnik uporabi strelno orožje, mora, kadar okoliščine to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje, opozoriti s klicem: »Stoj, streljal bom!« in z opozorilnim strelom. (Žaberl, 2008)

2.6 Tipizacija postopkov varnostnika pri uporabi ukrepov in drugih sredstev

Varnostnik pri izvedbi posameznih ukrepov, ki jih uporablja v različnih okoliščinah, vplivajo neposredno ali posredno na varnost izvedbe postopka. Glede na pogoje izvedbe in okoliščin nevarnosti postopke delimo na običajne in navadne. (Žaberl, 2008)

Pri **običajnem postopku** izvajanja ukrepov varnostnik ne pričakuje večje nevarnosti. Tukaj vidimo tudi, da gre za manjšo stopnjo tveganja, saj varnostnik ukrepa tako, da uporabi primerno in umirjeno komunikacijo. Upošteva varnostno razdaljo do osebe glede na okoliščine izvedbe postopka, drži vizualni kontakt in spremlja ravnanje osebe, ima primerno govorico telesa ter skrbi za lastno varnost. (Žaberl, 2008)

Nevarni postopek je postopek izvajanja ukrepov, v katerem varnostnik že vnaprej pričakuje, da bo oseba ali več oseb varnostnika ovirala, preprečevala ali ogrožala izvedbo postopka. Takšne okoliščine pomenijo višjo stopnjo ogroženosti in tveganja za varnostnika ter zahtevajo previden in pravilen pristop in reakcijo varnostnika, ki se od njega pričakuje da bo uporabil pomirjajočo in hkrati odločno komunikacijo, jasno izražal navodila in zahteve, upošteval varnostno razdaljo in varnostni trikotnik, spremljal in imel nadzor nad gibanjem napadalcev, se pripravil na morebitno uporabo fizične sile ali plinskega razpršilca ter se pripraviti na uporabo sredstev za vklepanje in vezanje. (Žaberl, 2008)

2.7 Tehnično varovanje

Tehnično varovanje je zraven fizičnega varovanja v današnjem času postalo nepogrešljiv del varovanja objektov in premoženja, saj omogoča še bolj natančen pregled varovanega območja ter zagotavlja učinkovitejše varovanje. Video nadzorni sistemi, protivlomni sistemi, domofoni ter pametne namestitve le-teh so tako rekoč nujna oprema vsakega objekta, tudi lastnega doma, če želimo zagotoviti varno območje. Prav tako pri tovornih ladjah fizično varovanje postane veliko bolj učinkovito, če pridružimo k fizičnemu varovanju še tehnično varovanje. Previdno in premišljeno nastavljeni video nadzorni sistemi na specifičnih kritičnih točkah je osnova pri tehničnem varovanju za uspešno opravljeno varovanje tovorne ladje. Pri tehničnem varovanju čezoceanskih tovornih ladij potrebujemo za uspešno opravljeno varovanje naslednjo opremo: video nadzorni sistem, dobre povezave ter nenehno komunikacija z VNC oziroma v tem konkretnem primeru s pomorskimi radijskimi zvezami GMDSS (Global Maritime Distress and Safety System). Vir: Lasten

2.7.1 Video nadzorni sistem

Video nadzorni sistem je sistem naprav, v katerem so med seboj povezane različne naprave, ki zajemajo podatke iz okolice, jih obdelujejo, nato arhivirajo ter prikažejo slikovno informacijo. Najbolj enostavno prikažemo primer video nadzornega sistema s kamero, ki ima objektiv in je s kablom povezana z monitorjem. Moderni video nadzorni sistemi so lahko veliko več kot le virtualno oko, saj združujejo najnaprednejše dosežke varnostne, informacijske in optične tehnologije. (Cehner, 2017)

Video nadzorne sisteme delimo na:

- IP ali mrežne video nadzorne sisteme,
- analogno- digitalne video nadzorne sisteme,
- hibridne video nadzorne sisteme (Cehner, 2017).

Video nadzorni sistem je v osnovi zgrajen iz:

- kamere,
- objektiva,
- prenosnega medija (žični ali brezžični prenos),
- shranjevalnika slik (digitalni shranjevalnik IP video server …),
- ostalih elementov, ki tvorijo celoto najrazličnejših video nadzornih sistemov. (Cehner, 2017)

2.7.2 Povezava (priklop) med tovorno ladjo, VNC oziroma GMDSS in osebjem

Video nadzorni sistem mora imeti sama po sebi ladja že razporejen vsaj na najbolj kritičnih delih, kot so paluba, torej celoten krov ladje, krovna hišica, poveljniški most, prostor za karte, strojnica ter medkrovje, priključen in povezan z varnostno nadzornim centrom oziroma z univerzalnim pomorskim sistemom za stisko in varnost na morju (Global Maritime Distress and Safety System – v nadaljevanju GMDSS). Sistem GMDSS je pomemben del organizacije IMO (International Maritime Organisation – Mednarodna Pomorska Organizacija), konvencije SOLAS (Safety Of Life At Sea – zaščita človeških življenj na morju). Sistem GMDSS namreč določa metode in postopke za sprožitev alarma s pomočjo radijske komunikacije, ki poveže v primeru napada ali nesreče v reševalno akcijo MRCC (Maritime Rescue and Coordination Centres – koordinacijski center za reševanje na morju), obalne postaje CRS (Coast Radio Station – obalna radijska postaja) ter bližnja plovila, ki lahko pomagajo pri reševanju. Takšen način alarmiranja oziroma obveščanja skozi povezavo ladja – obala zagotavlja hitro in učinkovito reševalno akcijo. (Spinaker)

Slika 1: Oprema GMDSS

Vir: (https://www.google.com/search?sca_esv=562189215&q)

3 DELOVANJE TERORISTIČNE ORGANIZACIJE SODOBNIH PIRATSKIH KRIMINALNIH ZDRUŽB

3.1 Terorizem

Terorizem je v današnjem svetu splošno ena največjih groženj in tveganj. V razmerah, ki se dogajajo v današnjem času, se terorizem prepleta z organiziranim kriminalom, nezakonitimi migracijami, preprodajo orožja in prepovedanih drog in trgovino z ljudmi. Cilji terorističnih napadov in groženj so civilno prebivalstvo, državni predstavniki, kot je predsednik države, pomembne ustanove, pripadniki mednarodnih sil na mednarodnih operacijah in misijah ter kritična infrastruktura. Največkrat teroristi z grožnjami in ogrožanjem ciljnih skupin operirajo tako, da posežejo po orožjih za množično uničevanje in uporabijo jedrsko tehnologijo (Grilc B. m., 2018). Z intenzivnim pripravljanjem na napade urijo in usposabljajo svoje člane za izvedbo različnih akcij, četudi to pomeni, da ogrozijo lastno življenje. Zaradi vzdrževanja konstantnega števila svojih članov morajo zmeraj vedno znova sprejemati nove člane; poleg tega se morajo zaradi materialne podpore povezovati z zavezniki in organizacijami, ki pa po drugi strani lahko ogrozijo tajne informacije in povzročijo odtok podatkov, kar je vsaj eno pozitivno dejstvo oziroma informacija za varnostne subjekte pri odkrivanju terorističnih združb. Teroristični napadi potekajo v izvedbi petih faz. Te si sledijo po naslednjem vrstnem redu: najprej teroristična združba izbere žrtev oziroma tarčo napada. Nato zberejo informacije oziroma vse podatke o izbrani žrtvi. Sledi planiranje napada. Kasneje se morajo ti plani uresničiti na podlagi izvedbe napada. Takoj za napadom sledi pobeg in dejanja po napadu in pobegu. Zraven grožnje odtoka podatkov se tudi zvrstijo različni problemi teroristov, kot so zlitje z okoljem, premičnost, prepoznava žrtve pred napadom ter potrebna komunikacija (Kristan).

3.1.1 Teroristični napad

Pripravljenost:

Varnostno osebje mora ves čas upoštevati možnost terorističnega napada, kar pomeni hitrejšo reakcijo ob dejanskem dogodku (običajno se sprva ne zavemo resnosti nastale situacije).

Še zlasti je pomembno naslednje:

- s hitrim odzivanjem na nastalo situacijo rešujemo življenja;
- reakcija je odvisna od modelov ki jih imamo v glavi – če je teroristični napad zadnji model, bomo nazadnje pomislili na to, kaj se v resnici dogaja;
- ranljivost je v neposredni povezavi s hitrostjo reagiranja na dogodek;
- varnostno osebje mora biti podrobno seznanjeno z varovanim območjem, še zlasti požarnih in drugih zasilnih izhodov zaradi varnega umika ogroženih oseb in lastnega varnega umika. (npr. v pariških terorističnih napadih na gledališče Bataclan je varnostnik, ki je rešil precej življenj, ker je obiskovalce vodil skozi zasilni izhod ob strani gledališkega odra). (Grilc B. , 2020)

Hitro odzivanje:

Varnostno osebje se mora na dogodek odzvati hitro in odločno. Hitrejši kot je odziv, večja je možnost preživetja (lastna in ogroženih oseb). Še zlasti upoštevamo naslednje:

- nikoli ne čakamo na odziv ostalih (preučevanja in izkušnje kažejo na to, da 75 % oseb ne stori ničesar, 10 % se jih odzove tako, da zmanjša svoje možnosti; le 15 % se jih odziva tako, da se svoje možnosti povečajo.
- osebe v skupinah se (prav zaradi čakanja na odziv drugih) odzivajo počasneje kot osebe, ki se v neki situaciji znajdejo same, zato jim varnostnik daje navodila (po pripravljenem opomniku); odzivamo se hitro, odločno in po pripravljenem scenariju.

3.2 Nastanek in splošno o piratstvu

3.2.1 Naše zaznave piratstva splošno

Splošno nam je bilo piratstvo predstavljeno skozi številne pravljice, zgodbe in filme, da so pirati liki mitologije in romance iz bolj nevarnih časov. Če pogledamo iz naše cone udobja in občutka varnosti, se nam takšne stvari, kot je piratstvo, res zdijo povsem mitološke, zanimive in vznemirljive ter polne avanturističnih dejanj. Ampak piratstvo v današnji realnosti ni nič več romantična vizija preteklosti ali pa le redek primer nekje na drugem koncu sveta, temveč je realizacija življenja v enaindvajsetem stoletju in nekaj, česar visoka tehnologija ne more preprečiti oziroma izgnati. (Palmer, 2014)

3.2.2 Ponoven pojav piratstva v enaindvajsetem stoletju

Gledano v svetovni zgodovini je piratstvo relativno počivalo 150 let, torej nikoli ni praktično izginilo. Zelo pomembno je dejstvo, da obstajajo teritorialne vode oziroma oceani, ki so v bistvu brez zakona, kar pomeni, da je morje brez državne lasti. Na teh brezzakonskih delih morja lahko piratstvo deluje nemoteno. (Palmer, 2014)

3.2.3 Vzroki in dejavniki za piratstvo

Palmer (2014) postreže s petimi vzroki za rast piratstva.

1. Sodelovanje vlad s kriminalom, predvsem držav, kot so Kolumbija, Peru, Afrika, Jemen, Pakistan.
2. Te države imajo izhod na morje in velike logistične poti tovornih ladij.
3. Prebivalci teh držav so dovolj obupani in izurjeni rokovati s težkim orožjem in jim vojaške veščine niso tuje, da se lahko ponudijo pri tako nevarnih nalogah.
4. Piratstvo je kriminal, zato se tretira na enakih stopnjah, kot je trgovina z ljudmi in preprodaja prepovedanih drog. Potrebuje menedžment in obstoj efektivnih kriminalnih organizacij.
5. Če želi biti zares efektivno, mora piratstvo tesno sodelovati s kriminalnimi združbami in člani nacionalnih diaspor. (Palmer, 2014)

3.2.4 Koalicija interesnih skupin

Piratstvo vključuje zapleteno mrežo interesnih skupin. Hierarhija kontrole vsebuje lokalne politike, podjetnike, plemenske voditelje in vojne gospodarje, tuje investitorje, koruptivne odvetnike ter bankirje. Tako kot druge oblike transnacionalnih kriminalnih organizacij je piratstvo razširilo globalne priložnosti in novo tehnologijo z namenom, da bi bilo bolj efektivno. Pripadnikom piratstva je zelo težko dokazati, da so vpleteni v to aktivnost, kajti piratstvo je kakor ledena gora; večina informacij je zelo dobro skrita pod gladino morja. Torej vse, kar je mogoče videti in odkriti, so operativci na morju in sami pirati. Pirati delujejo kakor lovci, torej kot lev ali naravni paraziti, če primerjamo z živalskim kraljestvom. Oni namreč prežijo na druge ladje, jim poberejo vso materialno bogastvo ter posadki grozijo z izgubo življenja ali hudimi poškodbami v primeru nesodelovanja ali upiranja. To vse morajo početi zato, da lahko preživijo. Revne države, kot je na primer Somalija na afriški celini in posamezna otočja v bližini ameriške celine ter še drugod po svetu, odpirajo možnost pridobitve bogastva z vključitvijo v piratstvo. Zato je tudi toliko mladine vključene v to vejo kriminala, saj želijo čimprej zaslužiti veliko denarja, zaposlitev s pošteno plačo pa v teh predelih sveta ni nikjer možna (Palmer, 2014).

3.3 Piratske operacije

3.3.1 Piratski čolni za napad

V zgodovini se je zelo malo spremenilo tudi glede uporabe napadalnih čolnov. Pirati morajo posedovati manjši čoln, ki je malce hitrejši od njihove plenilne ladje, torej to mora biti dober čoln, ki ima odlične specifikacije: od nosilnosti, da lahko prenese težo dobro oboroženih mož, do motorja, da lahko prevzamejo želeno ladjo, ki so ji sledili. Nekoč so bile hitre galeje odlična rešitev, a so bile izdelane v drugih regijah in s strani drugih proizvajalcev. Danes se razume za tipičen piratski čoln manjši kopenski ribolovni čoln z ravnim dnom in plitvim ugrezom s koničastim premcem in kvadratno krmo. Tradicionalno so takšne čolne poganjala jadra ali vesla. Danes se večinoma uporablja izvenkrmni motor model Yamaha Enduro s 40 konjskimi močmi, ki se dobi samo v Aziji, Afriki in v posameznih predelih Avstralije (Palmer, 2014).

Slika 2: Motor za čoln, Enduro Yamaha 4.0

Vir:(https://www.google.com/search?q=yamaha+enduro++4.0)

3.3.2 Matična ladja

Matična ladja, znana tudi kot piratsko podporno plovilo, je izrednega pomena za pirate, saj deluje kot shramba in prevoz skifov (manjših napadalnih čolnov) ter kot podpora za operacije, ki so zelo oddaljene od kopnega, kot je na primer odprto morje – ocean. Najbolj primerna matična ladja je Far Eastern ladja za lovljenje tune z imenom Win Far 161. Ta ladja je opremljena z velikimi rezervoarji goriva za doseganje daljših razdalj, napredno elektronsko opremo, radarjem, avtomatskim sistemom za identifikacijo plovil, grafično navigacijo ter dobrimi radarji. Seveda se lahko polastijo tudi kakšne tovorne ladje, ki je še bolj uporabna, saj ima zraven vse te napredne tehnologije z navigacijo in radarji še za pirate in njihove potrebe zelo uporaben žerjav, ki lahko dviga njihove napadalne čolne. Zaradi takšnih dejanj, kot je hiter in skoraj neopazen prevzem tovorne ladje, ki jim uspe, so še bolj nevarni, saj postanejo neopazni oblastem oziroma varnostnim organom. Tako lahko mirno ropajo po oceanih in se vračajo na matično ladjo brez kakršnih koli ovir policije ali vojske, kaj šele varnostne službe. (Palmer, 2014)

Slika 3: Piratska matična ladja

Vir: (https://www.marinelink.com/news/released-pirates-monthss333329)

3.3.3 Piratsko orožje

Pirati uporabljajo večinoma strelno orožje, ki je starejše, na primer iz obdobja Sovjetske Zveze, Kalašnikov AK-47 in RPG- 7. Puška AK-47 je zelo efektivna in vzdržljiva, saj ji njen naboj kalibra 7,62 mm daje veliko moč za ubijanje za razliko od standardnih NATO nabojev z velikostjo 5,56 mm, ki jih uporabljajo moderne zahodne vojske. Zelo vzdržljiva je tudi zato, ker je lahko prekrita z blatom ali celo zakopana in bo še vedno z lahkoto izstrelila naboje. RPG-7, ruski netrzajni minomet, je bolj občutljivo orožje, saj ga je potrebno shranjevati na suhem prostoru in ščititi pred vlago. Torej ni tako zanesljivo orožje v primerjavi z AK-47. Na ujetih piratih so tudi opazili druga strelna orožja, kot so SAR-80, PKM mitraljez, RPG metalce granat, breztrzajna puška B10 in druge puške. (Palmer, 2014)

3.3.4 Piratska taktika

Prevzem ladje sestoji iz treh faz: 1. faza – pirati poiščejo tarčo. 2. faza – približajo se ji. 3. faza – napadejo in prevzamejo ladjo. Poiskati primerno tarčo je lahko zamudna in kompleksna naloga, saj je potrebna močna in napredna umetna inteligenca, zbrana znotraj ladijskega sektorja. To pomeni, da morajo z uporabo AIS zasledovanja iskati dobre pozicije za napad in šele potem poslati iz matične ladje navadno po tri skife, ki nato napadejo in zavzamejo ladjo oziroma tarčo. Ko enkrat izberejo tarčo in se napotijo k njej, je njihov napad neposreden in direkten s hitrostjo skifov 26 vozlov, kar je 48,2 km/h v primerjavi z njihovimi tarčami, ki redko potujejo s hitrostjo več kot 15 vozlov, kar je 27,8 km/h. Matična ladja spusti te tri skife tik pred zoro za napad z nasprotne strani plutja tarče. En skif se bo poskušal vkrcati na napadeno ladjo, medtem ko posadko iz prvega skifa krije posadka drugih dveh skifov s streljanjem s puškami AK-47 in ročnimi netrzajnimi minometi RPG-7. Dva skifa, ki sta zadolžena za streljanje, nekako »zamotita« tarčo na levi strani ladje, da se lahko prvi skif pritrdi na desni strani z lestvami, izdelanimi iz aluminija in opremljenimi s kljukami za lažjo stabilnost lestve in piratov, ki plezajo po njej. Ko pirati prevzamejo ladjo, polovijo vso posadko, jih zberejo na kup in zahtevajo odkupnino. Ponekod po svetu tudi izropajo in ukradejo velike zabojnike oziroma kontejnerje iz tovornih ladij. Tudi posadke se polastijo, kar pomeni, da jih obdržijo ali prodajo kot sužnje, ubijejo ali posilijo; če imajo srečo, jih samo močno zvežejo, da ne morejo pobegniti. Vmes, med urejanjem usode posadke, čakajo na plačilo odkupnine. Če ne dobijo želene odkupnine, vzamejo, kar je uporabnega na ladji, in posadko ubijejo ali odnesejo. Prevzeto ladjo uničijo ali uporabljajo kot svojo. (Palmer, 2014)

3.4 Vpliv piratstva na ladjarsko industrijo

Piratski napadi na tovorne ladje, med njimi tudi na križarke, so na žalost postali že stalnica. Poročila o napadih pa niso niti prišla na televizijo, kaj šele na prve strani dnevnega časopisja. Glede na vse večje število napadov se tudi posadka mora seznaniti in pripraviti na takšne primere, saj obstajajo točno določena navodila, kako se obnašati v primeru napada. Ladje so temu primerno opremljene z vodnimi topovi, reševalnimi čolni ter dobro delujočo tehnično opremo. Nekatere tovorne ladje imajo tudi najeto varnostno službo, ki poskrbi za varno plovbo od začetne do končne točke z obveznim varnostnim načrtom, ki vsebuje med drugim tudi rezervno pot in ravnanje v izrednih primerih. (Palmer, 2014)

Slika 4: Oboroženi pirati

Vir: (https://www.24ur.com/video-ob-somalijski-obali-pirati-napadli-tovorno-ladjo.html)

4.NAČRTOVANJE VAROVANJA

Uspešna varnostna služba, ki je bila izbrana za varovanje čezoceanske tovorne ladje, mora prepoznati varnostne težave in pravilno svetovati, s katerimi varnostnimi ukrepi se je mogoče izogniti tem težavam, jih omiliti ali celo preprečiti. Takšen način se tudi imenuje varnostni inženiring, nekakšna vrsta poslovnega svetovanja, ki ga sestavljajo štiri zaporedne in vsebinsko povezane naloge. Te so izvedba ocene varnostnega tveganja, priprava predlogov varnostnih ukrepov, uskladitev predlogov z naročnikom in določitev končnih varnostnih ukrepov ter priprava načrta varovanja in vseh drugih dokumentov internega pravnega reda na področju zasebnega varovanja. (Kristan)

4.1 Tveganje

Tveganja pomenijo določeno verjetnost, da nevarnost, ki se ponavlja ali pa ki smo ji dalj časa izpostavljeni, povzroči poškodbo ali okvaro. Ocenjevanje tveganja je kombinacija resnosti (možnost poškodbe ali bolezni) in verjetnosti nastanka poškodbe, ki je odvisna od pogostosti in trajanja izpostavljenosti nevarnostim. (Kristan)

4.1.1 Ocena tveganja

Za pripravo ocene tveganja je potrebno pridobiti podatke od naročnika in od njegovih zaposlenih, saj imajo najboljši pregled nad svojim poslovanjem. Nato je potrebno pridobiti še podatke o kaznivih dejanjih, prekrških in drugih dejanjih s strani policije, občinskega redarstva ter inšpekcijskih in drugih organov, ki tudi vplivajo na oceno tveganja. Dodatne podatke pridobimo še od drugih ljudi, ki živijo ali so dnevno prisotni v okolici varovanega objekta. Na primer od sosedov, poštarjev, raznašalcev časopisov itd. Sledi ogled varovanega objekta. Tukaj gre za nujen del, ki najbolj pripomore k pravilni oceni tveganja, saj lahko neposredno ugotovimo ranljivosti objekta. Pri ogledu se zanimamo za obstoječe stanje, značilnosti objekta, obstoječe tehnično varovanje (video nadzor, alarmni sistemi), starost objekta, kakšna je njegova funkcionalnost, kapaciteta, njegove rizične dejavnosti, delovni procesi ter način dela zaposlenih. Upoštevati je še potrebno značilnosti lokacije varovanega objekta, čas, lokalne posebnosti, usposobljenost osebja, prejšnja ogrožanja ter vpliv na okolico. Nato se določi ocena stopnje tveganja, ki ima naslednje sestavine: podatke o zavezancu, opis varovanega območja, analizo ranljivosti, analizo ogroženosti, analizo tveganj, splošno oceno o stopnji tveganja z oceno verjetnosti nastanka posledic. (Kristan)

4.1.2 Ocena stopnje tveganja

Ocena stopnje tveganja pripravljena v treh stopnjah:

- **Nizka stopnja** – verjetnost tveganja za nastanek nesreče je manjša; poslovanje zavezanca je normalno.
- **Srednja stopnja** – verjetnost tveganja za nastanek nesreče obstaja; poslovanje zavezanca je lahko moteno.
- **Visoka stopnja** – verjetnost tveganja za nastanek nesreče je večja; poslovanje zavezanca je ogroženo. (Kristan)

4.1.2 Ocena stopnje tveganja za konkreten primer

Varnostna služba za varovanje čezoceanske tovorne ladje izdela oceno tveganja. Varnostna služba opravi pogovor z naročnikom, ki pove, kakšen je njihov način del in kakšna je vsakodnevna rutina v pristanišču med postopkom nakladanja tovora. Njihova rutina se začne s sestankom in dodelitvijo nalog, ki se morajo opraviti; sledi sprejem tovora ali z nalaganjem tovora na ladjo ter pred izplutjem preverjanje vseh aparatur, instrumentov in opreme za upravljanje ladje. Kakšne so značilnosti pristanišča? V pristanišču se menja ogromno ljudi, tovora in ladij z različnim tovorom, zato je potreben video nadzor ter fizično varovanje samo za pristanišče. Od naročnika tudi izvemo, da je ladja v dobrem stanju, torej tehnično brezhibna za prevoz določenega tovora z vso potrebno opremo – tako zaščitna kot tudi prva pomoč za manjše poškodbe osebja. Naročnik pove, koliko osebja bo na ladji in njihove naloge. Pripravi in razkrije nam predvideno glavno in zasilno rezervno pot od točke A do točke B. Razloži o prejšnjih ogrožanjih, ki so jih uspeli uspešno zatreti oziroma preprečiti škodo in posledice, ki sledijo. Prav tako pove, kako poteka postopek, ko ladja pristane in ko se ladja raztovarja. Iz naročnikovega opisa ocenimo, za kakšno stopnjo tveganja gre. Torej, tukaj gre predvsem za najpomembnejša tveganja, ki so prevzem ladje, teroristični napad, pomor posadke ter izguba tovora. V pristanišču na točki A (naklad tovora) je verjetnost tveganja za nastanek nesreče majhna, zato bo na začetku ocena tveganja **nizka stopnja**, saj je že prisotno varnostno osebje ter nameščeno tehnično varovanje v primeru nesreče, napada ali prikritega vkrcanja na ladjo. Na poti na odprtem morju je verjetnost tveganja za nastanek nesreče že večja kot na začetku v pristanišču oziroma naraste na visoko stopnjo ogroženosti, saj ladjo lahko presenetijo nevihte in nemirno morje ter seveda piratski napadi. Torej bo ocena tveganja vsekakor **visoka stopnja**.

4.2 Ogroženost

Če pogledamo ogroženost globalno, vidimo, da sinteza naših in tujih ocen nevojaških virov ogrožanja in varnostnih tveganj kaže na to, da so v ospredju tri vrste ogroženosti, in sicer teroristična ogroženost, kriminalna ogroženost in ekološka ogroženost. Dogodke, ki niso posledica določene osebe, poznamo kot objektivno ogrožanje. Te dogodke prepoznamo kot naravne nesreče. Razlog, zaradi katerega se običajno izvaja fizično varovanje, je subjektivno ogrožanje. S tega segmenta tudi izhaja napad, ki je lahko fizičen, napad s hladnim, strelnim ali drugim orožjem, različne zastrupitve, ugrabitve ter druge nasilne metode. Napadalec dejanje načrtuje in če mu uspe, izpelje tudi napad. (Kristan)

4.2.1 Ocena ogroženosti

Ocena ogroženosti je pisni akt, ki je sestavni del načrta varovanja, saj služi kot podlaga za določanje vrste in količine ukrepov za zagotovitev varnosti. Ko pridobimo oceno tveganja, se torej lotimo še ocene ogroženosti za varovano območje ali objekt. Ko ocenjujemo ogroženost, se upošteva tako kriminalna kot tudi požarna, ekološka ter prometna ogroženost. Nato analiziramo, kako je naročnik do sedaj skrbel za varnost in zaščito.

Pri oceni ogroženosti ločimo tri vrste:

- Kadar nevarnih okoliščin ne zaznamo na prvi pogled in šele sistematično spremljanje in nadzor vseh procesov razkrije nevarne okoliščine, govorimo o **latentni oziroma majhni ogroženosti.**
- Kadar nevarne okoliščine in nevarna stanja omogočajo nastanek škodnih pojavov, na primer slaba zaščita pri delu, odsotnost notranjega nadzora, neurejena poslovna skrivnost ter malomarna protipožarna in ekološka zaščita, govorimo o **srednji oziroma potencialni ogroženosti.**
- Kadar se vidijo posledice oziroma stanje po nastanku škodnih pojavov, ki so povzročili finančno in materialno škodo, govorimo o **resnični oziroma visoki ogroženosti**.

4.2.2 Ocena ogroženosti za konkreten primer

Na podlagi ocene tveganja, ki se stopnjuje z nizkega tveganja v srednje in nazadnje visoko tveganje s premikanjem tovorne ladje in doseže najvišjo stopnjo na odprtem morju, naredimo oceno ogroženosti. Glede na kriminalno ogroženost tovorne ladje je ogroženost **visoka**, saj mora preživeti napade kriminalnih dobro organiziranih združb, ki prežijo nanje. Glede na požarno ogroženost je **latentna ali majhna**, saj ladja ni v nevarnosti požara, ki bi se lahko kar tako sprožil. Če pogledamo prometno ogroženost, je **potencialna ali srednja**, saj se zaradi vremenskih sprememb lahko naenkrat pojavi kakšna druga ladja, ki je ne opazimo takoj, in nastane nesreča.

Slika 5: Prikaz načrtovanja varovanja- ocenjevanje stopnje tveganja in ogroženosti na terenu

Vir:(https://forum-media.si/izdelek/pozarna-ogrozenost-stavb-po-pravilniku)

5. UKREPANJE PO NAČRTU VAROVANJA IN OB IZREDNIH DOGODKIH

5.1 Preventivna delovanja

Preventivna delovanja v varovanju so dejavnosti, ki se ukvarjajo s preprečevanjem nesreč, požarov in drugih varnostnih dogodkov, ki vplivajo na varnost ljudi in premoženja.

Slovenska zakonodaja, ki obravnava zasebno varovanje direktno ali indirektno, je usmerjena v preventivno delovanje oziroma odvračanje od izrednih dogodkov. Razvidno je pri delih, ki obravnavajo delovne obleke varnostnega osebja in vozil (opredeljenost vidne označbe), varovano območje (vidno označeno območje), red na varovanem območju (vidno na vhodu), načrt varovanja (naloge in postopki), požarni red (določeno maksimalno število ljudi na varovanem območju) ter video nadzor (označeno, da se opravlja video nadzor). Tudi zakon, ki ureja varnost in zdravje pri delu, zavezuje zaposlene v varnostnih službah, da pri delu spoštujejo in izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, varujejo svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb na delovnem mestu. Uporabljati morajo sredstva za delo, varnostne naprave in osebno varovalno opremo v skladu z njihovim namenom in navodili delodajalca, kar je neposredno povezano z varnostno kulturo zaposlenih. Varnostno osebje ima zato posebno vlogo pri zagotavljanju varnosti na področju preventivnega delovanja. Torej izvaja ukrepe, da na varovanem območju zagotovi:

- varnost ljudi in premoženja;
- varnost podatkov;
- red ter javni red in mir;
- preprečitev nastanka škodljivih posledic;
- omejitev škode. (Grilc B. , 2020)

5.2 Preventivni ukrepi

Varnostno osebje že s svojo prisotnostjo na varovanem območju odvrača morebitne storilce kaznivih dejanj ali kršitelje reda ali javnega reda, preprečuje vnos prepovedanih predmetov, nevarnih snovi, preprečuje vstop neupravičenim osebam, vandalizem, fizični napad na zaposlenega itd. (Grilc B. , 2020)

Preventivni ukrepi v zasebnem varovanju vključujejo postopke, ki se nanašajo na ravnanje varnostnega osebja, na postopke na varovanem območju od nalog in nadzora le-teh. Več različnih ukrepov se izvaja, manj je možnosti nastanka izrednega dogodka. (Grilc B. , 2020)

5.2.1 Preventivni ukrepi na varovanem območju:

- zaprtost vrat, protivlomna vrata in ključavnice;
- protivlomne folije, rešetke;
- zapornice, omejevalnik gibanja, stebrički, ograje in druga mehanska varovanja;
- shranjevanje dokumentacije, gotovine in drugih vrednosti v sefih, omarah pod ključem ipd.;
- protivlomni in protipožarni sistem, ki je vklopljen, ko ni ljudi v prostoru oz. objektu;
- osvetlitev okolice objekta;
- fizično (redno, intervencija) in tehnično varovanje (video nadzor, pristopna kontrola, senzorji, alarmne tipke ...);
- informacijska varnost. (Grilc B. , 2020)

5.2.2 Preventivni ukrepi varnostnika:

- zaklepanje vrat in zaprtje oken, zapornic;
- redni in izredni obhod (ni pomembna hitrost ampak temeljitost);
- spremstva zaposlenih, zunanjih obiskovalcev;
- spoštovanje reda na varovanem območju (npr. če je določeno, da se mora ugotavljati istovetnost, se to opravlja dosledno);
- uporaba, nadzor tehničnega in mehanskega varovanja;
- pozornost pri obnašanju in gibanju obiskovalcev;
- temeljito opravljanje površinskega pregleda vrhnjih oblačil, prtljage in vozil, če so izpolnjeni pogoji za izvedbo tega ukrepa;
- skrb za varčno upravljanje objekta (ugašanje luči, vode, grelnih teles);
- hranjenje evidenc, kartic in ključev na nedostopnih mestih (omarice pod ključem, predali);
- vodenje evidenc, kot se zahteva;
- opravljanje vseh nalog, ki jih našteva načrt fizičnega varovanja;
- pregled evakuacijskih poti (ne smejo biti zaprti s predmeti);
- prisotnost na kritičnih točkah;
- obveščanje ob zaznavah dejanj, ki bi lahko vodili k izrednim dogodkom;
- ustrezna komunikacija in ure;
- poročanje. (Grilc B. , 2020)

Če je varnostnikov na varovanem območju več, si morajo med seboj pomagati in obveščati ter ščititi drug drugega ne glede na to, ali gre za varnostnike z različnimi nalogami ali vlogami na varovanem območju. Npr. varnostnik – receptor spremlja dogajanje v bližnji okolici, dokler je na varovanem območju varnostnik, ki je iz sektorja varovanja in prevoza gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk in izvaja naloge. Varnostnik, ki opravlja intervencijo, nudi varnostniku pomoč, če je sam ne more rešiti. Npr. več oseb, ki so izpolnile pogoj za zadržanje do prihoda policije. (Grilc B. , 2020)

6 POSTOPKI ZA PREPOZNAVANJE IN OBVLADOVANJE VARNOSTNIH TVEGANJ, NEVARNOSTI IN OGROŽANJA

Od varnostnega osebja se pričakuje, da bodo izvedli postopke in naloge ob prepoznavanju in obvladovanju naslednjih dogodkov.

6.1 Požar

Ob zaznavi požara (osebno, tehnično varovanje, tretje osebe) se varnostnik takoj odpravi na lokacijo požara. Če oceni, da gre za začetni požar, ki ga bo obvladal sam, varnostnik nemudoma prične z gašenjem začetnega požara po naslednjem postopku. Izbere glede na vrsto požara ustrezen gasilni aparat, požaru se približa v smeri vetra; ob približevanju požara si mora v mislih že določiti varno smer morebitnega umika, če uvidi, da požaru zaradi njegove hitre širitve ne bo kos, se umakne na varno mesto in nadaljuje z obveščanjem, opozori ostale na nevarnost in sproži ročni javljalnik požara, preprečuje nepooblaščen dostop. (Grilc B. , 2020)

Centru za obveščanje in varnostno nadzornemu centru obvešča naslednje podatke:

- kdo kliče;
- kje gori;
- kakšen je obseg požara;
- ali so na kraju ponesrečenci oz. ali je so ogrožena življenja;
- prisotnost nevarnih snovi;
- kakšno pomoč potrebuje. (Grilc B. , 2020)

V času trajanja gasilske intervencije mora biti na voljo kot vodič oz. poznavalec varovanega območja. Po končani intervenciji poroča na podlagi internih pravil varnostne službe oz. po načrtu fizičnega varovanja. (Grilc B. , 2020)

6.2 Izlitje vode

Ob zaznavi izlitja vode (osebno, tehnično varovanje, tretja oseba) se takoj odpravi na lokacijo izlitja. Na lokaciji skuša ugotoviti vzrok izlitja oz. vdora vode. Če ima možnost, zapre ventil; v nasprotnem obvešča varnostno nadzorni center in po navodilih, navedenih v načrtu fizičnega varovanja. Skuša si pomagati s priročnimi sredstvi (vedro, posode). Po končani intervenciji poroča na podlagi internih pravil varnostne službe oz. po načrtu fizičnega varovanja. (Grilc B. , 2020)

6.3 Najava ali najdba eksplozivnega sredstva

V primeru najave ali najdbe eksplozivnega sredstva na varovanem območju varnostnik o tem takoj obvesti policijo, odgovorno osebo naročnika varovanja in VNC. Policija v sodelovanju z odgovorno osebo naročnika odreja nadaljnje ukrepe. Varnostnik izvaja ukrepe skladno z navodili odgovorne osebe naročnika in policije. V sodelovanju z odgovorno osebo naročnika opravi vizualni ogled prostorov zaradi morebitne najdbe sumljivih predmetov oz. eksplozivnega telesa. V primeru evakuacije objekta varnostnik omogoča izstopanje oseb ter preprečuje vstopanje v objekt. O izvajanju evakuacije obvesti varnostno nadzorni center. Če bi varnostnik prejel ustno najavo eksplozivnega telesa, mora ugotoviti istovetnost osebe, ki mu jo je podala in jo zadržati do prihoda policije. Če to ni mogoče, si mora o klicatelju zapomniti čim več podrobnosti, da lahko policiji posreduje opis osebe. Varnostnik policiji sporoča:

- izvor klica (lokalni, medkrajevni, govorilnica, ipd.);
- identiteto klicatelja (spol, starost, jezik, naglas);
- značilnost glasu – govor (hiter, počasen, jecljav);
- način sporočanja (jezen, čustven, omamljen);
- zvoke v ozadju;
- ali se je zdelo, da pozna objekt varovanja. (Grilc B. , 2020)

Varnostnik po navodilih policije ali odgovorne osebe naročnika varovanja izvaja zavarovanje objekta tako, da je onemogočen vstop nepoklicanim osebam. Po potrebi in skladno z navodili prične z evakuacijo objekta; ob tem po potrebi izvede izklop električne energije ter vodovodnega in toplovodnega omrežja, odpiranje oken in vrat. Omogoča dostop interventnim skupinam (policija, gasilci, reševalci, ipd.). Po končani intervenciji poroča na podlagi internih pravil varnostne službe oz. po načrtu fizičnega varovanja. (Grilc B. , 2020)

Slika 6: Eksplozivna sredstva v zaboju

Vir: (https://www.pixtastock.com/illustration/58701570)

6.4 Najdba sumljivega predmeta

Sumljiv predmet je predmet, za katerega se sumi, da je v njem nameščena eksplozivna naprava ali teroristično sredstvo. Takšen predmet lahko najdemo na več načinov (varnostni obhodi, notranji in zunanji, kot posledica predhodnega sporočila …). Elementi, ki opredeljujejo sumljiv predmet: leži na neobičajnem mestu, neznan lastnik, neznan način dostave na mesto najdbe in kdo ga je tam pustil, lastniku je bil predmet odtujen in se je nenadoma brez njegove vednosti spet pojavil, opazni so posegi v predmet in spremembe normalnega izgleda, pogosto prikrivanje nevarnih predmetov v takih ali podobnih predmetih, predmet je v bližini elektro omaric, glavnih plinskih ventilov, blagajn ali sefov, območja kjer se zadržuje več oseb itd, obstajajo podatki ali sum o nameravanem napadu, sumljivo obnašanje osebe, ki je na kraju pustila sumljiv ali neznan predmet. (Grilc B. , 2020)

Slika 7: Najbolj pogost sumljiv predmet – torba

Vir: (https://www.istockphoto.com/photo/close-up)

Preden varnostnik začne izvajati ukrepe preveri, ali je morda lastnik predmeta v bližini, o najdbi obvesti policijo, VNC Sintal in odgovorno osebo naročnika varovanja. Varnostnik v primeru odkritja sumljivega predmeta, za katerega utemeljeno sumi, da je v njem eksplozivno telo, policiji sporoči: točno lokacijo predmeta, zunanji videz predmeta (oblika, material, obraba, način zapiranja, neobičajni dodatki …), velikost predmeta, posebne znake, morebitne napise na predmetu, predmeta se ne dotika in ga ne premika. (Grilc B. , 2020)

Nato zavaruje kraj najdbe, preprečuje dostop v objekt oz. območje predmeta, prisotne pozove, da se umaknejo na varno razdaljo in varno mesto. Če okoliščine dopuščajo, preveri stanje evakuacijskih in interventnih poti in po potrebi oz. možnostih organizira odmik vozil in morebitnih drugih ovir na intervencijskih poteh. Zagotovi prisotnost osebe, ki pozna objekt in delovanje naprav na varovanem območju. Varnostnik izvaja tudi ukrepe, ki so predvideni v primeru nastanka požara. Po končani intervenciji poroča na podlagi internih pravil varnostne službe oz. po načrtu fizičnega varovanja. (Grilc B. , 2020)

6.5 Amok situacija

Amok situacije predstavljajo najhujšo obliko neposrednega ogrožanja življenja in zdravja ljudi. Storilci pogosto brez znanega motiva z različnim orožjem ali orodjem (največkrat gre za strelno orožje) ravnajo ekstremno destruktivno do soljudi, ki so v nekem trenutku v šolah, trgovskih centrih, stanovanjskih naseljih in na drugih javnih krajih. Posledice takšnih dogodkov so lahko tragične. Amok situacija je izredna situacija za vse – tako za storilca in žrtve kot tudi za varnostnike in policiste. Amok storilci imajo izključno namen ubijati oziroma poškodovati ljudi in se pri tem sprijaznijo z izgubo lastnega življenja. Amok situacija ima naslednje značilnosti:

- eden ali več storilcev poškoduje ali ubije več ljudi ali pa to poskušajo storiti; to početje je lahko brezciljno ali sistematično;
- motiv storilca oz. storilcev ni znan;
- ni predhodne možnosti za preventivno delovanje, s katerim bi zmanjšali nevarnost;
- za razliko od situacij s talci je treba v amok situacijah ukrepati takoj, da bi čim prej preprečili izgubo življenj ali hude poškodbe ljudi. (Grilc B. , 2020)

Amok situacije ne enačimo s terorističnimi dejanji; pri teh situacijah gre za psihotična stanja storilcev. Storilec (glede na dosedanje izkušnje iz tujine) lahko z izvrševanjem dejanja začne že takoj po vstopu na varovano območje ali pa šele v notranjosti objekta, pri čemer se pomika po objektu in zasleduje žrtve. Naloge varnostnika v primeru nastanka amok situacije:

- takojšnje obveščanje policije;
- opozarjanje oseb na varovanem območju o nevarnosti;
- izvajanje evakuacije;
- preprečevanje vstopa v objekt;
- lociranje storilca in spremljanje njegovega gibanja (s spremljanjem videonadzora ali s spremljanjem zvokov – streli, kričanje, gibanje oseb, razbitje inventarja …);
- sprotno obveščanje policije in odgovornih oseb naročnika in izvajalca varovanja o situaciji;
- usmerjanje policistov ob prihodu;
- posredovanje skice objekta policiji (pomaga si z načrtom evakuacije). (Grilc B. , 2020)

Beseda »amok« izhaja iz malajščine in pomeni »norost z neobvladljivo jezo«. Po končani intervenciji poroča na podlagi internih pravil varnostne službe oz. po načrtu fizičnega varovanja. (Grilc B. , 2020)

7. TAKTIKA VAROVANJA

7.1 Uvodna dokumentacija – razlog uvedbe varovanja, število varnostnikov, narava dogodka

Varovanje čezoceanske tovorne ladje se bo uvedlo zaradi pogostih piratskih napadov, posledično zaradi tega tudi neuspešnih logističnih poti, strahu zaposlenih pred tovrstnimi napadi. Glede na oceno tveganja in oceno ogroženosti ter velikost ladje bo fizično varovanje izvajalo deset varnostnikov; tehnično varovanje bosta izvaja dva varnostnika. Čezoceanska tovorna ladja se bo odpravila na datum 27. 6. 2023 ob 9:30 iz Luke Koper do Paname.

7.2 Krajevni parametri

Slika 8: Taktična postavitev varnostnikov na Točki A pred začetkom poti

Vir: (Lasten)

7.2.1 Točka A in taktične postavitve varnostnikov pred začetkom poti

Glede na veliko stopnjo tveganja in ogroženosti je potrebno, kot že prej omenjeno, pokriti celotno tovorno ladjo s fizično in psihično usposobljenimi varnostniki; teh bo deset. Pri tem je še potrebno, da so prisotni tudi strokovnjaki na področju tehničnega varovanja – to bosta dva varnostnika, ki bosta zraven varnostnika številka 1. Varnostniki so oštevilčeni zaradi lažje komunikacije in jasnosti, katerega varnostnika se točno pokliče. Po pomembnosti so enakovredni in oddajajo načelo« vsi za enega, eden za vse«.

Takšna bo postavitev varnostnikov na začetku plovbe oziroma ob odhodu tovorne ladje na pot. Med potjo bosta varnostnika 8 in 10 prisotna na ladji, se premikala po celotni ladji in priskočila na pomoč ob potrebi varnostnikom, ki imajo stalno pozicijo.

7.2.2 Predvidena pot ladje od starta do cilja

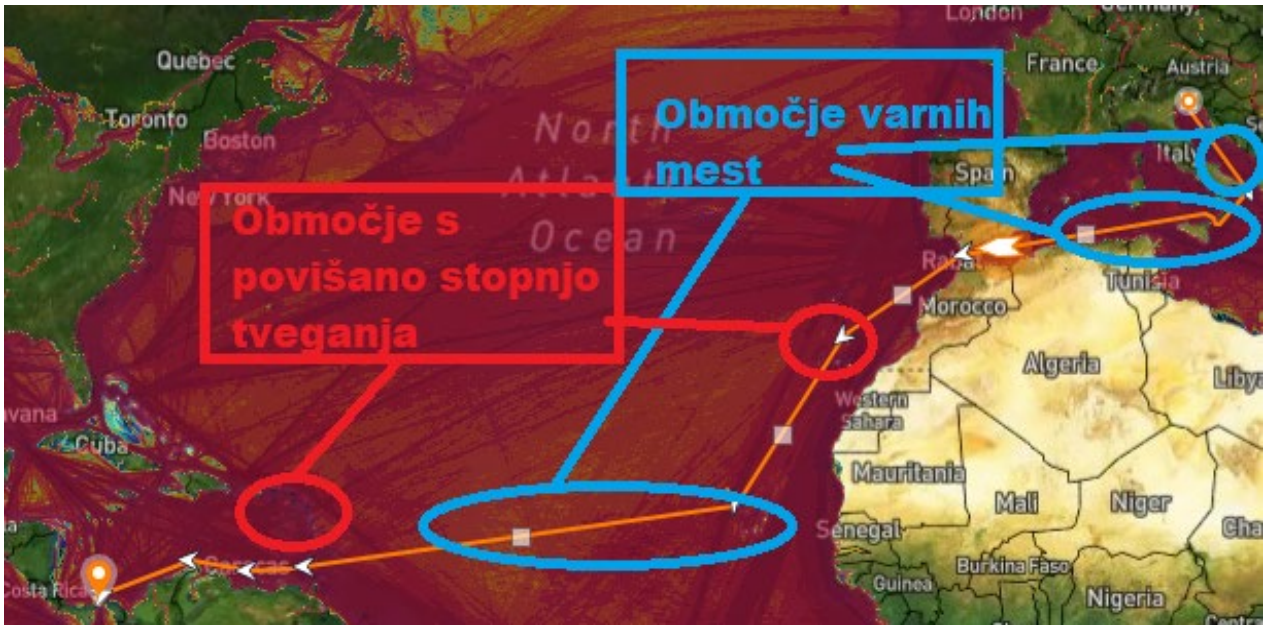
Slika 9: Prikaz predvidene poti od starta do cilja

Vir: (https://www.marinetraffic.com/en/ais/home/centerx)

Trasa, ki jo bo čezoceanska tovorna ladja prepotovala, bo: Luka Koper (Slovenija) – Sredozemsko morje – vzdolž Italije – mimo Messine – mimo otoka Lipari v Sredozemskem morju – Gibraltar – Kanarski otoki – otok Mindelo – odprto morje Atlantski ocean – Grenada – Curacao – Punto Fio – Santa Maria – Cartagena – Panama.

7.2.3 Varna mesta in točke s povišano stopnjo tveganja

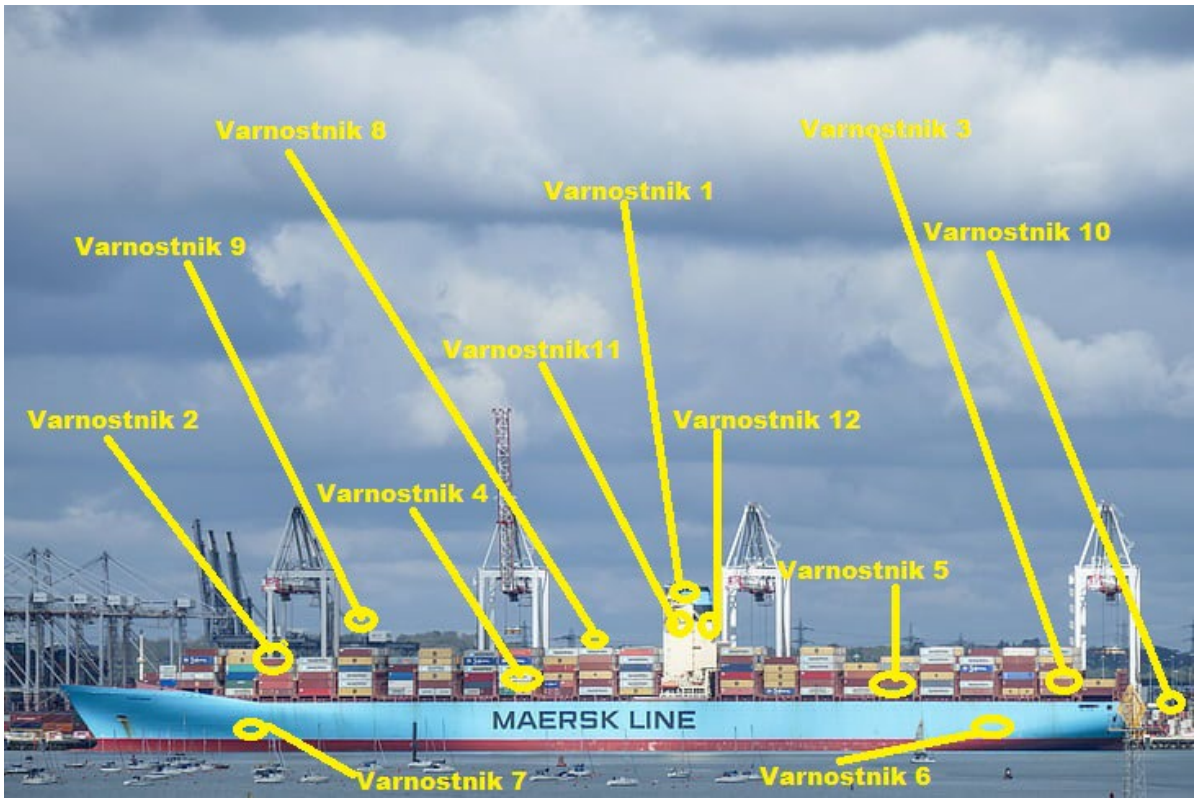
- VARNA MESTA: Luka Koper, območje Jadranskega in Sredozemskega morja, Atlantski ocean.
- TOČKE S POVIŠANO STOPNJO TVEGANJA: Manjši otoki na območju med Severno in Južno Ameriko (Barbados, Saint Lucia, Grenada, Martinique, Guadeloupe).

Slika 10: Prikaz varnih mest s povišano stopnjo tveganja

Vir: (https://www.marinetraffic.com/en/ais/home/centerx)

7.2.4 Točka B in taktične postavitve varnostnikov ob odhodu, mesta varnostnikov med vožnjo

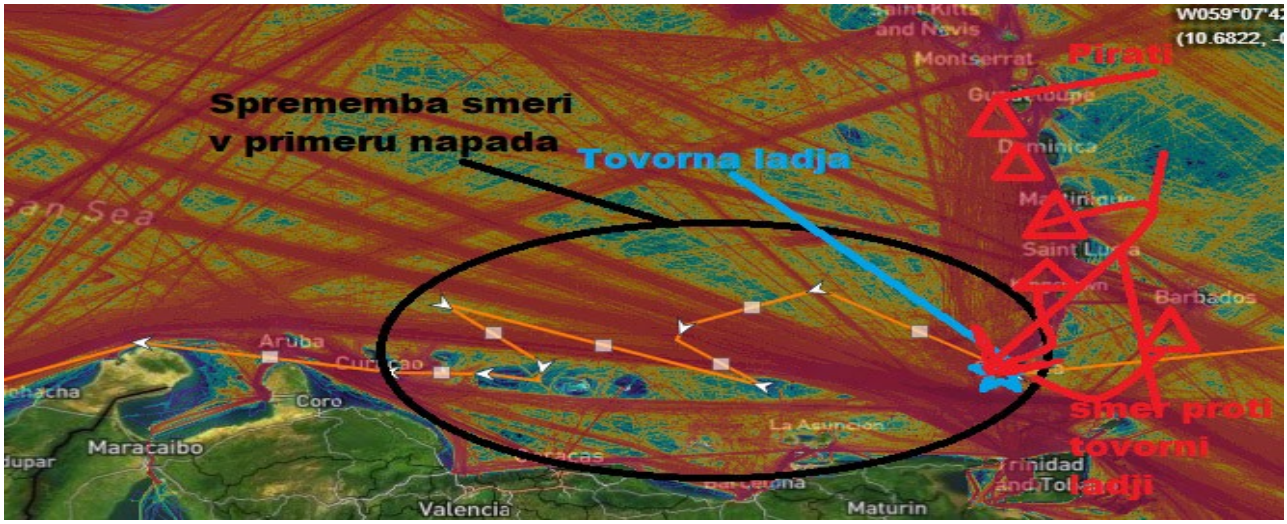

Slika 11: Taktična postavitev varnostnikov na točki B

Vir: (https://www.hippopx.com/sl/container-ship-ship-container-delete-port-shipping-industry-96478)

Takšna postavitev varnostnikov bo ob prihodu tovorne ladje, ko se bo raztovarjalo, ter ob odhodu. Med potjo bosta varnostnika 8 in 10 tako kot na začetku poti prisotna na ladji, se premikala po celotni ladji in tudi tokrat po potrebi priskočila na pomoč varnostnikom, ki imajo stalno pozicijo.

7.2.5 Predvidena trasa potovanja v primeru sledenja

Slika 12: Predvidena trasa potovanja v primeru sledenja

Vir: (https://www.marinetraffic.com/en/online-services/plans/satellite)

Pri opravljanju dejavnosti varovanja je zmeraj pomembno, da imamo planirano »rezervno« pot ali vnaprej dogovorjeno vedenje varnostnikov, če se kaj ponesreči ali v primeru napada. Tako je tudi pri tem načrtu varovanja, pri tem varovanju: med drugim vnaprej izdelana in dogovorjena sprememba smeri v primeru piratskih napadov, saj je možnost izogniti se, če se pravočasno opazi znake sledenja piratov z njihovimi plovili. Slika prikazuje sledenje piratskih plovil na drugem območju s povišano stopnjo tveganja in novo zarisano pot tovorne ladje.

7.2.6 Taktični prihod ladje na točko A

Pri prihodu na cilj je taktična postavitev varnostnikov enaka kot pri odhodu proti Panami.

7.3 Materialno tehnični atributi ter orožje

Materialno tehnični atributi predstavljajo vse pomembne stvari oziroma pripomočke, ki so namenjeni kot pomoč varnostnikom, da svoje naloge opravijo natančno in spretno. V to skupino spadajo sredstva za zveze, tehnična in prisilna sredstva ter orožje. Pri radijskih komunikacijah moramo biti še posebej pozorni, saj lahko pomembne prejete in oddane informacije preidejo teroristom oziroma napadalcem v njihov prid. Najboljši način, da se to ne bi dogajalo, je, da uporabimo mednarodno abecedo (alfa, bravo, charlie, delta …); lokacijam so dodeljene kode; prav tako se za čas uporablja posebno oštevilčenje v skladu z IBA (International Bar Assoation's Arbitration Committee) pravili. Glavni namen in cilj je, da se zaščitijo informacije, kot so KDO, KJE in KDAJ, bodo osebe navzoče, ali v tem konkretnem primeru fizičnega varovanja tovorne ladje, KDO, KJE in KDAJ bo ladja prispela, njeno točno lokacijo, kakšno je število ljudi na ladji. (Varen svet, 2019)

7.3.1 Sredstva za zveze

Sredstva za zveze so materialni atributi, kot so slušalke z žično povezavo, ki se bodo v tem konkretnem primeru večinoma uporabljale samo za sprejem krajših in jasnih sporočil, saj v primeru uporabe naprave voki toki obstaja tveganje izgube baterijske energije ter prenosa sporočil v »napačne roke«. (Varen svet, 2019)

7.3.2 Tehnična in prisilna sredstva

Kot tehnična sredstva se bodo, kot že povedano, uporabljale slušalke z žično povezavo, posebni neizsledljivi mobilni telefoni in rezerve baterije s pomočjo power bankov ter prenosni računalniki. (Varen svet, 2019) Tudi tovorna ladja mora tako kot vsako plovilo na morju ali na kopnem slediti pravilom konvencije SOLAS. Zato je tudi ta ladja opremljena z vso potrebno komunikacijsko tehnologijo in radijskimi zvezami oziroma povezavami z GDMSS opremo. (Yacht club Skipper, 2018) Varnostniki bodo opremljeni glede na veliko stopnjo ogroženosti s prisilnimi sredstvi za vklepanje in vezanje, kot so lisice, plastična zatega, priročna sredstva za vezanje (vrvica, usnjen ali plastičen pas, vezalke, lepilni trak), plinski razpršilec. (Kristan) Tudi vodne topove velja omeniti oziroma tudi uporabiti kot prisilno sredstvo za poskus preprečitve vdora na tovorno ladjo sodobnim piratom. Ti namreč spadajo v opremo, ki jo čezoceanska tovorna ladja potrebuje za plovbo čez rizična, s pirati na preži polna območja.

7.3.3 Orožje

Orožje se uporabi ob višji sili, torej kadar je ogroženo varnostnikovo življenje oziroma varnost. Preden pa varnostnik uporabi strelno orožje, mora to storiti s klicem: »Stoj, streljal bom!« in nato takoj za tem z opozorilnim strelom. Če okoliščine dopuščajo uporabo strelnega orožja, varnostnik to opravi tako, da strelja v tiste predele telesa, kjer bi lahko nastale najmanjše posledice za življenje. V zasebnem varovanju se uporablja kratkocevno orožje, saj cev orožja ni daljša od 30 cm in skupna dolžina orožja ne presega 60 cm. Torej se bo v tem konkretnem primeru uporabilo Glock 47 MOS, 9 mm LUGER.

7.4 Naloge varnostnikov v primeru napada

Po uspešni ocenitvi tveganja in ogrožanja, pri katerih gre v tem konkretnem primeru za visoko stopnjo ogroženosti in tveganja, bodo varnostniki pripravljeni na napade z različnih smeri ladje predvsem med plovbo ter tudi ne nazadnje, ko je tovorna ladja zasidrana tako na začetni točki kot tudi na končni.

7.4.1 Naloge varnostnikov v primeru napada med plovbo

V primeru napada tovorne ladje z leve ali desne strani bodo najprej posredovali varnostniki, ki so postavljeni na glavnem krovu. To so varnostniki št. 2, 3, 4, 5, 8, 9 in 10. Njihov glavni cilj je, da preprečijo nadaljevanje poti napadalcev proti območjem z vrednostnimi predmeti tako v skladiščih in medkrovjih kot na poveljniškem mostu. Varnostnik št. 1, ki ima nalogo varovanja poveljniškega mostu, varuje to mesto kljub napadu; samo v primeru višje sile priskoči na pomoč na enega od bokov ladje, saj mora biti na mestu pripravljen, da obvaruje in čim bolj korektno opravi svojo nalogo. Varnostnika številka 6 in 7, ki sta zadolžena za varovanje na območju medkrovja, prav tako ostaneta na svojih pozicijah, razen v primeru višje sile: če se pirati prebijejo do medkrovja in strojnice in tam ni nobenega varnostnika, nimajo več nobene ovire in se lahko polastijo vseh dragocenosti v skladiščih. Naloga varnostnikov št. 12 in 13 v primeru napada piratov je, da takoj sporočita težave pristojnim službam preko radijskih zvez. Nato pozorno spremljata potek in napredek napada preko skrbno postavljenega varnostnega video nadzora preko video nadzornih kamer. Tukaj lahko poskrbita za avtomatsko zaklepanje posameznih vrat, kar bo v primerih napada ali nesreče prišlo še kako prav.

7.5 Posebna medsebojna komunikacija in ukrepi v primeru napada in v primeru nesreče

Med varnostnim osebjem na tovorni ladji in drugimi varnostnimi subjekti morata potekati nenehna medsebojna komunikacija in preverjanje stanja, saj lahko v primeru, kot je napad ali nesreča, hitreje ukrepamo in omilimo ali v celoti preprečimo nastalo situacijo. Kadar pa že pride do napada, mora tudi med varnostnim osebjem na tovorni ladji potekati posebna medsebojna komunikacija, da pirati ne izvedo naslednjih potez in gibanja preostalega varnostnega osebja po tovorni ladji. Prav tako mora biti v primeru nesreče varnostno osebje previdno, saj lahko piratske združbe takoj ocenijo nesrečo tovorne ladje, v kateri se je znašla, kot odlično priložnost za napad in prevzem. Tukaj je pri nesrečah predvsem mišljeno, da lahko pirati nastalo neprijetno situacijo zaznajo tako, da so nekje slučajno v bližini, ali pa s pomočjo prisluškovalnih naprav. Kot komunikacijo lahko uporabimo s pomočjo tehnologije, torej preko radijskih zvez ali pa ko ta ni mogoča ali pa varnostno osebje oceni. da ni primerna, kot posebne znake in kretnje z deli telesa, najpogosteje z rokami ali samo s prsti na rokah. Vsekakor je pomembna prva reakcija napadene stani. Če napadalci namreč ugotovijo, da sta med varnostniki prisotna strah in živčnost, bodo z njihovimi zlonamernimi dejanji napetost še povečali. Zato je potrebna dobra pripravljenost na napad, organiziranost ter upoštevanje navodil glavnega varnostnika in varnostnega načrta. Potrebni so disciplina, vztrajnost in umirjenost. Kajti le tako se lahko bolj osredotočimo na napadalca in lahko izpeljemo varovanje po prej dobro pripravljenem varnostnem načrtu.

7.5.1 Posebna komunikacija in ukrepi v primeru napada

Kot smo že ugotovili v prejšnjih poglavjih, so kriminalne združbe vedno bolj napredne tudi pri tehnologiji. Zato so bili z namenom preprečevanja kriminalnih dejanj uvedeni posebna mednarodna abeceda (alfa, bravo, charlie, delta …), posebno oštevilčevanje (nadazero, nadaone, bissotwo, terrathree …) v skladu z IBA pravili. Za oznanitev izrednega dogodka se bo uporabila beseda »SILA«. V primeru evakuacije, kadar smo oziroma bomo uporabili vso fizično moč in vso tehnologijo, ki jo premoremo, se uporabi beseda »UMIK«. Kot zasilni ukrep, ko tehnologija ni primerna za uporabo zaradi oddajnega zvoka ali pa odpove, uporabimo kot posebno komunikacijo telesne kretnje, kot so gibi z deli telesa, na primer prsti na rokah ali cele roke. Kot primer lahko izpostavimo premik, ki ga lahko nakažemo s prstoma na roki, in sicer s kazalcem in sredincem, ki ju izmenično krčimo in stegujemo; če je možnost lahko med gibanji s prstoma malo premaknemo celo roko. Ker pa je to preveč očiten znak, mogoče uporabimo samo majhno gibanje s prsti, seveda čim manj očitno. (Yacht club Skipper, 2018)

7.5.2 Posebna komunikacija in ukrepi v primeru nesreče

Kadar pride do nesreče, ki je povezana z vremenom ali pa gre za kakšno človeško malomarnost na tovorni ladji (na primer požar), moramo čim manj opazno odreagirati ter odstraniti ali preprečiti nesrečo v hujšo katastrofo, saj lahko v nasprotnem primeru kriminalne združbe takšne nezgode hitro izkoristijo sebi v prid. Komunikacija in ukrepi potekajo enako kot v primeru napada.

Slika 13: Fonetična abeceda

Vir: (https://credo-trans.com/what-is-alpha-bravo-charlie-delta-foxtrot/)

7.6 Naloge varnostnikov v času nakladanja in razkladanja ter v času plovbe

- ✓ Varnostnik št. 1 je postavljen na poveljniškem mostu, na najvišjem delu ladje, na katerem varuje pomembne in predmete večjih vrednosti med navigacijskimi napravami, kot so kompas, krmilo, kontrolni pult, prostor za karte (zemljevidi), navigacijske instrumente.
- ✓ Varnostnik št. 2 je postavljen na zgornji palubi, ki je na ladji bivalni prostor za posadko in varuje ta prostor ter posadko.
- ✓ Varnostnik št. 3 je postavljen v prvem skladišču in varuje predmete, shranjene v njem.
- ✓ Varnostnik št. 4 je postavljen v drugem skladišču in varuje predmete, shranjene v njem.
- ✓ Varnostnik št. 5 je postavljen v tretjem skladišču in varuje predmete, shranjene v njem.
- ✓ Varnostnik št. 6 je postavljen v medkrovju sprednjega dela ladje in varuje predmete, ki so bolj krhki in lomljivi.

- ✓ Varnostnik št. 7 je postavljen v medkrovju zadnjega dela ladje in varuje strojnico, torej prostor z motorji, ki poganjajo ladjo.
- ✓ Varnostnik št. 8 je postavljen (kadar je tovorna ladja zasidrana) na začetku pomola, torej bližje ladji in varuje tamkajšnje majhno območje; nato se njegova naloga spremeni, in sicer se premika po celotni tovorni ladji, ima službenega psa in z obhodi v smeri urinega kazalca preverja stanje.
- ✓ Varnostnik št. 9 je postavljen pri žerjavu in preverja stanje in potek naklada na točki A, ki je začetna, ter potek razklada na točki B, ki je končna ter obratno. V času plovbe je premikajoč okoli skladišč na glavnem krovu.
- ✓ Varnostnik št. 10 je postavljen (kadar je tovorna ladja zasidrana) na koncu pomola, torej bližje kopnemu in varuje tamkajšnje območje; nato se njegova naloga prav tako spremeni kot pri varnostniku št. 8, in sicer se premika po tovorni ladji, ima prav tako zraven službenega psa in z obhodi v smeri nasproti urinega kazalca preverja stanje.
- ✓ Varnostnik št. 11 je postavljen na poveljniškem mostu in mu je dodeljena naloga tehničnega varovanja, in sicer poskrbi, da so vse komunikacijske naprave ter radijske zveze brezhibno delujoče.
- ✓ Varnostnik št. 12 je postavljen prav tako na poveljniškem mostu in sodeluje pri tehničnem varovanju. Vir: Lasten

8. ZDRAVJE IN VARNOST PRI DELU

8.1 Tehnični podatki o ladji, njena zaščita in oprema

8.1.1 Tehnični podatki o ladji

Tovorna ali natančneje v konkretnem primeru kontejnerska ladja je dolga 300 metrov; kapaciteta ladje je (glede na to, da je razred trojni E) 1 TEU (merska enota, twenty foot equivalent unit). Poganja jo dvotaktni dizelski motor, ki uporablja poceni gorivo – mazut. Navadno takšna ladja pluje s hitrostjo do 40 km/h.

8.1.2 Zaščita in oprema ladje

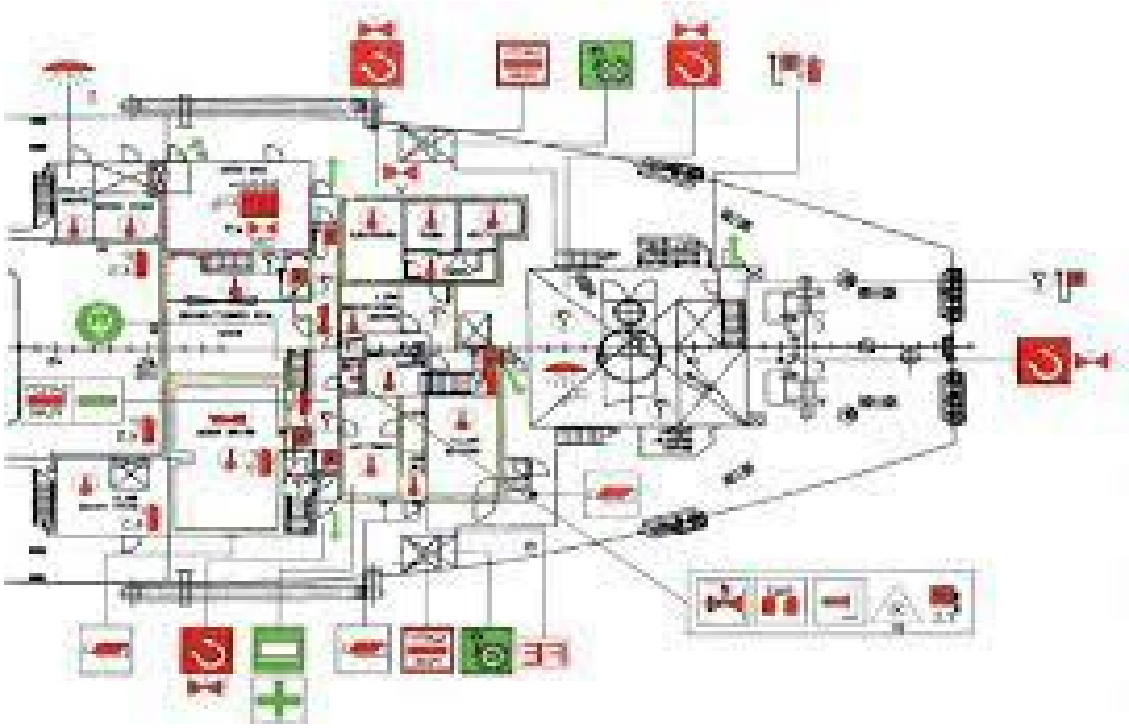
Njena oprema vsebuje naložen tovor, ki ga mora prepeljati čez ocean, rešilne jopiče, rešilne čolne, vodne topove, termo obleke, sireno, zvonec, telefon, glas – kričanje v primeru nevarnosti nesreče, protipožarno opremo, požarna vrata, vodo-neprepustna vrata, alarmne zvonce, generator v sili, navigacijsko in komunikacijsko opremo, globinomer.

8.2 Zaščitna oprema varnostnikov

Varnostniki bodo ustrezno zaščiteni glede na visoko stopnjo tveganja in oceno ogroženosti, in sicer tako, da bodo imeli zaščitne in neprebojne jopiče za zaščito trupa, primerno obutev z gumijastim podplatom in trdnejšim prednjim delom obutve za zaščito stopal, vodoodporne zaščitne rokavice za zaščito rok. Tudi zaščitna zatemnjena polarizirana očala ne bodo odveč za zaščito oči.

8.3 Požarni načrt

Požarni načrt je grafični prikaz objekta v prostoru, kako so stvari postavljene, kje so določene nevarnosti, kje se najdejo naprave in sredstva za preventivno in aktivno požarno varnost. (Agil, 2020)

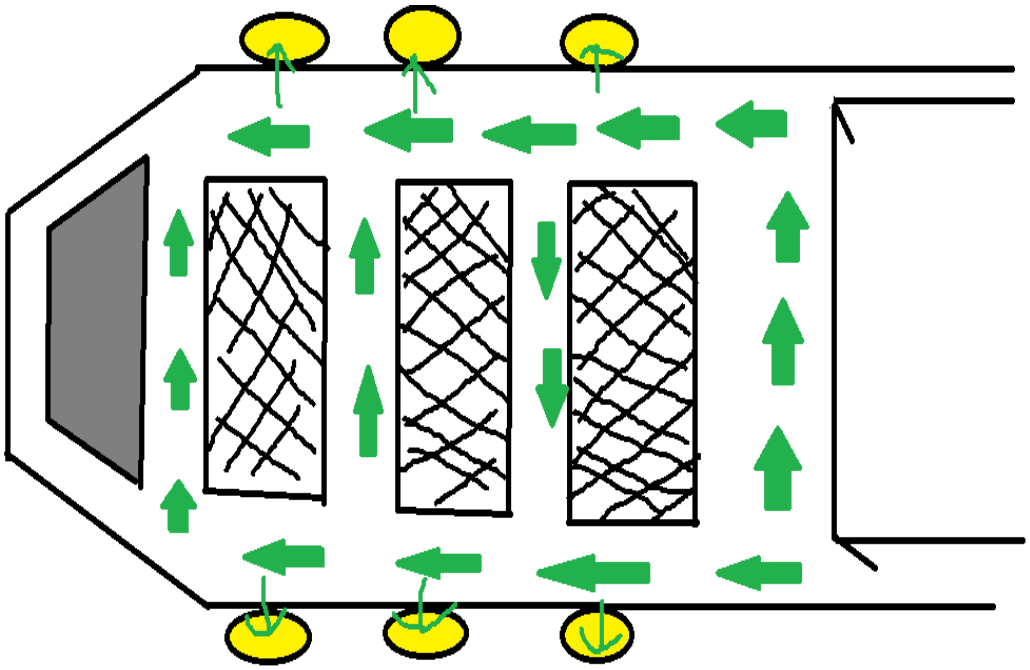

Slika 14: Primer požarnega načrta na varovani tovorni ladji

Vir: (https://www.google.com/search?q=po%C5%BEarni)

8.4 Evakuacijski načrt

Evakuacija je organizirano gibanje oziroma umik ljudi na varno mesto, kadar se zgodi požar ali kakšna druga nesreča. Za učinkovitejši umik na varno mesto se vsi ravnamo po načrtu evakuacije in zelenih oznakah, ki označujejo smer evakuacijske poti.

Slika 15: Prikaz primera evakuacijskega načrta na tovorni ladji

Vir: (Lasten)

Slika prikazuje pot, ki je označena z zelenimi puščicami, kako se je treba pomikati po ladji v primeru nesreče ali napada oziroma nevarnosti. Rumeni krožci predstavljajo rešilne čolne, za katere bi poskrbela, da so nameščeni na vsaki strani tovorne ladje.

9. SODELOVANJE Z DRUGIMI VARNOSTNIMI SUBJEKTI

Sodelovanje varnostne službe z drugimi varnostnimi subjekti, predvsem ob takšni veliki stopnji ogroženosti in tveganja, je zelo pomembno, saj vedno pride prav dodatna okrepitev, ko prve oziroma originalne zmanjka. Tako je tudi v tem konkretnem primeru fizičnega varovanja čezoceanske ladje pred sodobnim piratstvom pomembno sodelovanje z drugimi varnostnimi subjekti, kot sta policija in vojska, natančneje mornarica.

9.1 Sodelovanje s policijo

Zagotavljanje varnosti posameznikov in skupnosti, spoštovanje človekovih pavic in temeljnih svoboščin soljudi ter krepitev pravne države so temeljne dolžnosti policije. Oblike policijskega dela imajo svoj temelj v zakonsko opredeljenih nalogah policije, s katerimi pa lahko policija s pooblastili posega v človekove pravice in temeljne svoboščine. Takšne oblike osnovnega policijskega dela so opazovanje, patruljiranje, interveniranje, zaseda, poostren nadzor ter varnostna akcija. Te oblike opravljanja policijskih nalog predstavljajo, na kakšen način bo policija opravila svoje naloge in izpolnjevala svoje poslanstvo. Opazovanje in patruljiranje sta osnovni obliki, ki ju opravlja policija. Namen teh dveh osnovnih nalog policije je, da so policisti navzoči na določenem območju in določenem času zaradi preventivnega delovanja in s tem hitrejšega odziva na morebitne varnostne pojave. Interveniranje sodi med oblike opravljanja policijskih nalog, katerih namen je reakcija in posredovanje policistov ob nastanku ali po nastanku izrednega dogodka (Grilc B. m., 2018).

Varnostna služba, ki varuje čezoceansko ladjo pred napadom piratskih združb, bo sodelovala s policijo tako že v osnovi. Če bo šlo vse po načrtu in bodo varnostniki v primeru piratskega napada uspeli preprečiti napad in pridržati pirate, se bodo po dolžnosti varnostnikov morali poklicati policijo, da nadaljuje s kazenskim postopkom. Če ne bo šlo vse po zastavljenih načrtih in se bo tudi v rezervnem načrtu kaj zalomilo, lahko varnostna služba predhodno pokliče na pomoč za okrepitve s strani policije.

9.2 Sodelovanje z vojsko

Vojska kot enotno vodena oborožena sila države tudi sodeluje z varnostno službo in policijo v skrajnih primerih z visoko ogroženostjo in velikim tveganjem. Je organizirana, opremljena in usposobljena za oboroženi boj proti zunanjim in po potrebi notranjim sovražnikom. Glavni deli vojske so kopenska vojska, mornarica ter letalstvo. Kot pomočnica varnostni službi in policiji v skrajni sili bo vojska odigrala veliko in pomembno vlogo pri reševanju problemov piratskih napadov čezoceanskih tovornih ladij. Njihova mornarica bo s svojimi dolgoletnimi izkušnjami in ustrezno usposobljeno skupino izbranih vojakov preprečila piratske napade in rešila ladjo ali vsaj vso posadko s tovorne ladje (Ogrizek, 2007).

10. SKLEP

Vsaka naloga oziroma v tem konkretnem primeru diplomsko delo, ki je izoblikovano kot nekakšen varnostni načrt, kako bi ena od morda mnogih inženirk varovanja obvarovala tovorno ladjo pred piratskimi napadi, preide na neki točki do svojih zaključkov. Dejstvo, ki sem ga že izpostavila, je, da se sodobno piratstvo počasi, a vztrajno širi na vse kotičke morja in oceanov. Vse več je poročanj o piratskih napadih na vse vrste večjih ladij in zato potovanje na križarkah, delo na morju ne bo več v prvi vrsti varno in bo postalo vse prej kot vabljivo za splošne pomorske logistične poti. To se bo zgodilo, če kot varnostni subjekti ne bomo poskrbeli tako za varnost v pomorstvu kot za varnost prebivalstva ter seveda lastno varnost.

Med raziskovanjem in pisanjem diplomskega dela sem ugotovila, da je piratstvo na nekaterih predelih sveta že velik problem za ladijski transport, tako za tovorne ladje kot tudi križarke, na nekaterih predelih pa še postaja. Na tej točki lahko tudi potrdim svojo prvo hipotezo H1, saj piratstvo spada med velike težave na področju pomorskih logističnih poti. To pomeni, da so se zloglasni pirati iz pravljic, ki jih zelo dobro poznamo in iger, ki smo se jih igrali kot otroci in upodabljali pirate, preselili v realnost. Kot velja za ostale veje organiziranega kriminala, se ljudje za to početje sami odločijo zaradi pomanjkanja sredstev za preživetje ali pa so v to prisiljeni. Slednje je malo verjetno v tem konkretnem primeru, ko gre za piratske združbe, saj je razlog večinoma pomanjkanje sredstev za normalno življenje. Seveda ni presenetljivo dejstvo, da se v revnejših deželah, kot so Somalija, Jemen, manjša otočja med Severno in Južno Ameriko in še drugod po svetu za to vrsto kriminala odloči večinoma tudi mladina, za katero se ne poskrbi, da bi imela dovolj dobro plačane službe za pokritje osnovnih stroškov. In ker pri tem ni zagotovila za preživetje, se raje in toliko lažje odločijo za piratstvo. Tudi v tej veji organiziranega kriminala je mogoče lepo zaslužiti, sploh če kot pirat prvi uspeš priti na oblegano ladjo in čeprav z dotrajano, a še vedno zelo univerzalno puško AK-47. S svojo odlično iznajdljivostjo, vzdržljivostjo, vztrajnostjo in z zadnjimi močmi, porabljenimi, da sploh prilezeš po aluminijasti lestvi na zastavljeno tarčo ter jo uspeš prevzeti in posadko ukrotiti, si na koncu lepo nagrajen in absolutno motiviran za nove piratske podvige. Sodobno piratstvo se odloča ropati ne samo tovornih ladij, kot sem zapisala v drugi hipotezi, ampak se lotijo tudi križark in večjih ribiških ladij. Torej na podlagi ugotovljenega lahko drugo hipotezo H2 ovržem. Neizogibno dejstvo pa je, da se bodo takšni scenariji potrojili in ne bomo kot varnostni subjekti imeli več nikakršnega nadzora nad tem, če se ne bo poskrbelo za ustrezno ukrepanje na tem področju. Tukaj lahko potrdim tudi tretjo hipotezo, H3, saj je zaradi vse večjega števila ropov

in plenjenja po morjih in oceanih varovanje zelo zahtevno tudi z vidika ocene tveganja in stopnje ogroženosti. Svojo četrto hipotezo (H4) lahko ovržem, saj piratstvo v resnici nikoli ni povsem izginilo. Dogajalo se je oziroma »počivalo«, čeprav v manjšini na nevladnem območju, torej območju, ki ni od nobene države. Od te točke se je piratstvo samo še večalo in krepilo vse do današnjih dni, kar pa še zmeraj ne pomeni, da se bo tudi počasi zaključilo in nehalo. Razvija se njihova taktika in tehnologija, kajti vedno bolj so učinkoviti, natančni ter posledično tudi uspešnejši pri njihovih ropanjih in plenjenjih. Ena izmed mojih ugotovitev je, da je tudi za piratstvo potreben kapital za pridobitev boljše tehnologije, za pridobitev novih ljudi. Obstajati morata red in disciplina med pirati, saj se morajo držati svojih »poslovnih skrivnosti«. Začutiti je tudi, da se na strani »zlobnežev« vedno bolj zavedajo, kako se je treba obnašati v določenih trenutkih. Zato je zelo pomembna organizacija in pripravljenost s strani varnostnih subjektov ter njihovega sodelovanja. Prav tako je tukaj potrebna vedno boljša komunikacijska in varnostna tehnologija, da se lahko pravočasno in bolj učinkovito obvaruje posadka, ladja in vse njene dragocenosti. Zato je potrebno imeti dobro širšo ekipo, v kateri vsi sodelujejo in so povezani med seboj. Zelo pomembno vlogo imajo varnostniki, ki so nepogrešljiv del te tesno sodelujoče ekipe. Biti morajo zelo dobro tako fizično kot psihično pripravljeni in kos zahtevnim nalogam varovanja na visoki stopnji tveganja in veliki ogroženosti. Odlikovati jih morajo (poleg upoštevanja vseh varnostnih ukrepov in spoštovanja vseh varnostnih načel) še pomembne sposobnosti, kot so prepoznavanje terorističnih dejanj, poznavanje eksplozivnih snovi in eksplozivnih sredstev, pravilno komuniciranje in natančno obveščanje, kajti vedeti in poznati je potrebno vse ročne znake ter posebno abecedo in številčnico ter pravilno reagirati glede na naravo in potek izrednega dogodka oziroma napada. Za lažjo, profesionalno in bolj natančno izpeljavo fizičnega varovanja zraven spada še tehnično varovanje z vso sodobno in kakovostno opremo za video nadzor, sisteme za nadzor vseh prehodov na tovorni ladji z drsnimi vrati z vpisano posebno kodo ter premišljeno postavljen video nadzor in alarmni sistemi. Glede izbire varnostnikov, njihove opreme, opreme za tehnično varovanje in pisanje varnostnega načrta, ki razen dodeljevanja nalog varnostnikom ter njihovih točnih postavitev vsebuje še stopnjo tveganja in oceno ogroženosti varovanega območja, izbiro rezervnih poti, način komunikacije ter vse dogovore z naročnikom, poskrbi inženir varovanja. To je oseba, ki kot dirigent skupaj z orkestrom ustvarja in uprizarja glasbo oziroma v tem primeru kakovostno in profesionalno varovanje. Ljudje lahko nato slišijo najlepše melodije sveta oziroma se počutijo varne. Mislim, da je to, da se ljudje kot skupnost počutijo zares varne in brez skrbi, da bi bili na kakršen koli način ogroženi, najpomembnejše in k temu stremijo vsi varnostni subjekti. Moj način dela je vsekakor na vseh področjih delo v timu, in sicer v slogu »vsi za enega in eden za

vse«, kajti šele takrat, ko ljudje »stopijo skupaj« in podprejo drug drugega, se lahko razreši še tako zapleten primer. Tako velja tudi pri preprečevanju in blaženju kriminalnih dejanj oziroma v tem primeru piratstva.

Cilji, da se piratstvo popolnoma ustavi in prepreči, so nerealni in neuresničljivi. Lahko pa vsaj s skupnimi močmi kot zanesljiva varnostna služba in vsi sodelujoči varnostni subjekti obvarujemo posadko in tovor na varovani tovorni ladji. To pomeni, da je potrebno imeti v prvi vrsti odlično tehnično opremo na ladji za zaznavanje in javljanje vseh možnih potencialnih nevarnosti ter odlično navigacijo. Takoj, ko ladja zapluje v nevarno območje piratskih napadov in se zazna plovilo na dovolj dolgi razdalji, se je mogoče pripraviti in ukrepati. Pa čeprav je razdalja manjša ob prvi zaznavi plovila in so že določene pozicije in naloge varnostnikov, torej če potekajo vsa dejanja in ukrepi po varnostnem načrtu, je verjetnost za uspeh piratov manjša. Za to sta zaslužna stroga red in disciplina na ladji, kajti vsi na tej tovorni ladji se morajo zavedati vseh nevarnosti in na žalost so piratski napadi vse pogostejša nevarnost in morajo biti pripravljeni tudi na to. Kljub kakovostnemu varovanju in veri v varnostno službo sta med posadko prisotna strah in negotovost. Kot profesionalna varnostna služba moramo biti na to pozorni in pripravljeni na napačne reakcije v ključnih trenutkih. Zavedati se moramo tudi psihologije človeka, ki ni vajen takšnih izrednih dogodkov, čeprav je že prisluhnil vsem navodilom in nasvetom, kako reagirati v takšnih primerih. Če je kak član posadke celo preživel tovrstni piratski napad, bo odreagiral bolj pogumno, lahko pa se zgodi nasprotno in bi ta oseba zahtevala celo osebnega telesnega stražarja. Po mojem mnenju je to že preveč, saj ob postavitvi dvanajstih varnostnikov po celotni tovorni ladji ni dela ladje, ki ne bi bil pokrit tako rekoč z »varnostnim očesom« s strani video nadzora ter seveda s fizično prisotnostjo varnostnikov. Tukaj se potem lahko delno tudi zanesemo na ladijsko opremo, torej v prvi vrsti na vodne topove, ki veliko pripomorejo z odganjanjem napadalcev že ko so v njihovih čolnih ali če se jim uspe prebiti po lestvi in v skrajnih primerih, če je potrebno zapustiti tovorno ladjo, ob zadostnem številu rešilnih čolnov. Slednje bi dodala k obvezni opremi na obe strani ladje. K ladijski zaščitni opremi proti piratskim napadom bi dodala še tak sistem na robovih ladje, da se ne bi mogla pritrditi nobena takšna stvar, kot so navadno piratske aluminijaste lestve s pritrjenimi kljukami na koncu. To bi bil sistem avtomatskega premikajočega se roba ladje z rezultatom padca lestve. Ugotovljene ukrepe oziroma dodatno varovalno opremo lahko varnostna služba izvede ob predhodnem dogovoru z naročnikom. Izvede postavitev in izpelje še bolj učinkovito varovanje. Če se dotaknemo pomičnih se robov, bi lahko namestili ali pa da bi ladja že imela takšne sisteme pripravljene, kajti – kot sem že omenila – je piratstvo že naša

realnost in sem mnenja da se že gradnja ladij temu primerno prilagodi in se začnejo novi tovrstni projekti in razmišljanja o preoblikovanju posameznih delov ladijskih tal, da bi se piratom, ki bi uspeli kljub topovom in premičnim robovom priti na ladjo, še malce bolj otežilo preboj do tovora in posadke. Na primer, pojavile bi se majhne ostre špice po tleh ali pa bi nastalo spolzko območje. To bi pomenilo otežitev prebijanja piratov do tovora, posadke in kontrolnega stolpa za prevzem ladje. To ne bi pomenilo, da bi jih ubili, saj to ni v skladu z načeli in moralo nobenega varnostnega subjekta. Vsaka varnostna služba in posledično vsak varnostnik stremijo k čim boljšemu, urejenemu ter profesionalnemu varovanju brez zapletov. Tudi vsak varnostni načrt se izdela z namenom uspešnega obvarovanja oseb, predmetov, živali, objektov.

Vse je torej usmerjeno v to, da se vse reši na najboljši možen način. Seveda se dogajajo nesreče pri izvajanju varovanja in ne gre vse po zastavljenih načrtih. Zato se pred izvedbo varovanja dobro pripravimo z alternativami, torej z rezervnimi taktikami. Podamo se v takšno vrsto varovanja, kot je varovanje čezoceanskih tovornih ladij, pripravljeni v polni meri z veliko volje in predanosti obvarovanja ladje v celoti, da lahko varno pride na želeni cilj in nazaj na začetno točko. Velikokrat se kasneje pokaže, koliko truda je bilo vloženega že v načrtovanje varovanja, v pripravo varnostnikov in kasneje v izvedbo, kajti v določenih izrednih situacijah, ki niso bile načrtovane, se le redki ljudje znajdejo in še pravi čas poiščejo rešitve. Zgodi se, da ko uporabimo vse zastavljene taktike v načrtu, še vseeno izgubljamo. Od tukaj naprej pa je odvisno od iznajdljivosti, vodstvenih sposobnosti in vztrajnosti predvsem članov varnostne službe in njenega sodelovanja s posadko na ladji. Treba je pokazati, da je mogoče obvarovati naš pomorski logistični promet pred piratstvom, ki vztrajno narašča. Svojo varnostno službo bi že usmerjala v smereh skrbnega načrtovanja, predstavitve različnih mnenj in pogledov z različnih zornih kotov, iznajdljivosti, poguma ter pozitivne naravnanosti. Prepričana sem, da bi nam uspelo.

11.VIRI IN LITERATURA

Agil. (2020). Pridobljeno iz Požarni načrt: https://www.agil.si/pozarna-varnost/pozarni-nacrt/

Cehner, A. (marec 2017). *Academia.* Pridobljeno iz www.academia.si

Grilc, B. (2020). *Gradivo za varnostnike.*

Grilc, B. m. (januar 2018). *Academia.* Pridobljeno iz www.academia.si

Kristan, G. J. (brez datuma). *Načrtovanje varnosti.* Pridobljeno iz www.academia.si

Novak, Š. (december 2011). *Academia.* Pridobljeno iz www.academia.si

Ogrizek, M. (2007). *Slovenski veliki leksikon.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Palmer, A. (2014). *The New Pirates.*

Savski, J. G. (2011). *zakonodaja.com*. Pridobljeno iz Zakon o zasebnem varovanju: https://zakonodaja.com/zakon/zzasv-1

Slak, B. (15. november 2012). *Etični kodeks zasebnega varovanja.* Pridobljeno iz chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.zrszv.si/media/Eticni_kodeks.pdf

Spinaker, d. (brez datuma). Tečaj za upravljanje z VHF GMDSS postajo. Portorož, Slovenija.

Srečko Jarc, m. (marec 2014). *Uvod v zasebno varovanje.* Pridobljeno iz Academia: https://student.academia.si/course/view.php?id=160

Varen svet. (31. avgust 2019). Pridobljeno iz https://www.varensvet.si/komunikacija-in-naprave-za-elektronski-nadzor-1-del-komunikacija/

Yacht club Skipper. (2018). Pridobljeno iz Pomorska radiotelefonija: http://www.yacht-club-skipper.si/Pomorska_pravila/Pomorska_radiotelefonija/body_pomorska_radiotelefonija.html

Žaberl, M. (2008). *Temelji policijskih postopkov.* Ljubljana: Zbirka učbeniki.